

THIMI TIMES WEEKLY

थिमी टाइम्स

साप्ताहिक

Scan & Watch Yor Mobile

वर्ष १८ अङ्क ३१ ने.सं. ११४५ चौलाथ्व पञ्चमी चैत्र २० गते बुधवार, २०८१ 02 Apr. 2025, Wednesday पृष्ठ ८ मूल्य रु १०/-

संसद्को हिउँदे अधिवेशन विवाद विवादका बीच सम्पन्न !

काठमाडौं । राष्ट्रपति रामचन्द्र पौडेलले संघीय संसद्का दुवै सदनको हिउँदे अधिवेशन अन्त्य गरेका छन् । मन्त्रिपरिषद्को सिफारिसअनुसार मंगलबारबाट दुवै सदनको अधिवेशन अन्त्य गरेका हुन् । सोमबार मन्त्रिपरिषद् बैठकले अधिवेशन अन्त्यका लागि राष्ट्रपति पौडेलसमक्ष सिफारिस गरेको थियो ।

यसअघि माघ ७ मा मन्त्रिपरिषद् बैठकले गरेको सिफारिसका आधारमा राष्ट्रपति पौडेलले माघ १८ गते शुक्रबार दिउँसो १ बजे नयाँ बानेश्वर स्थित संघीय संसद् भवनमा बस्ने गरी दुवै सदनको अधिवेशन आह्वान गरेका थिए । वर्षे अधिवेशन अन्त्य भएको

४ महिना ७ औं दिनमा बसेको मन्त्रिपरिषद् बैठकबाट सरकारले हिउँदे अधिवेशन आह्वानका लागि राष्ट्रपतिसमक्ष सिफारिस गर्ने निर्णय गरेको थियो । राष्ट्रपति पौडेलले सरकारको सिफारिसमा अधिल्लो अधिवेशन अन्त्य भएको ४ महिना १८ औं दिनबाट सुरु हुने गरी संसद् अधिवेशन आह्वान गरेका थिए ।

दुई संसद् अधिवेशनबीचको अन्तर ६ महिनाभन्दा बढी हुन नहुने संवैधानिक व्यवस्था छ । संसद्को अधिल्लो अधिवेशन (वर्षे) गत भदौ ३१ गते राति १२ बजेदेखि अन्त्य भएको थियो ।

सरकारले संसद् अधिवेशन छलेर अध्यादेशमार्फत शासन-सत्ता चलाउन खोजेको भन्दै चौतर्फी आलोचना भएपछि

सरकारले माघ ७ गते मन्त्रिपरिषद् बैठकबाट अधिवेशन आह्वानका लागि राष्ट्रपति पौडेलसमक्ष सिफारिस गर्ने निर्णय गरेको थियो । गत भदौ ३१ गते मध्यरातिबाट अधिवेशन अन्त्य भएपछि प्रतिनिधिसभाको पहिलो दल नेपाली कांग्रेससँगको सत्ता साभेदारी गरिरहेको नेकपा एमाले नेतृत्वको सरकारले दुईपल्ट राष्ट्रपति पौडेलसमक्ष अध्यादेश सिफारिस गरिसकेको थियो ।

मन्त्रिपरिषद् बैठकबाट गत पुस ९ मा 'सहकारीसम्बन्धी केही नेपाल ऐनलाई संशोधन गर्ने अध्यादेश, २०८१' सिफारिस गरेको सरकारले गत पुस २६ गते राति फेरि ५ वटा अध्यादेश शीतलनिवास पठाएको थियो । पुस ९ मा सरकारले

गरेको सिफारिसअनुसार राष्ट्रपति पौडेलले पुस १४ गते 'सहकारीसम्बन्धी केही नेपाल ऐनलाई संशोधन गर्ने अध्यादेश, २०८१' जारी गरेका थिए ।

पुस २६ गते सरकारले 'सुशासन प्रवर्धन तथा सार्वजनिक सेवा प्रवाहसम्बन्धी केही नेपाल ऐनलाई संशोधन गर्ने अध्यादेश, २०८१', 'आर्थिक कार्यविधि तथा वित्तीय उत्तरदायित्व (पहिलो संशोधन) अध्यादेश, २०८१', 'निजीकरण (पहिलो संशोधन) अध्यादेश, २०८१', 'आर्थिक तथा व्यावसायिक वातावरण सुधार र लगानी अभिवृद्धिसम्बन्धी केही नेपाल ऐनलाई संशोधन गर्ने अध्यादेश, २०८१' र 'भूमिसम्बन्धी केही नेपाल ऐन संशोधन गर्ने अध्यादेश, २०८१' राष्ट्रपतिसमक्ष सिफारिस गरेको थियो ।

राष्ट्रपति पौडेलले सरकारबाट सिफारिस भइआएका ५ मध्ये ४ अध्यादेश पुस २९ गते जारी गरे । 'भूमिसम्बन्धी केही नेपाल ऐन संशोधन गर्ने अध्यादेश, २०८१'लाई दुई दिन अध्ययन गरेपछि माघ २ गतेमात्रै जारी गरे ।

राष्ट्रपति पौडेलद्वारा जारी छवटै अध्यादेश सरकारले प्रतिनिधिसभाको माघ १८ गतेको बैठकमा पेस गरेको थियो । जसमध्ये 'सुशासन प्रवर्धन तथा सार्वजनिक सेवा प्रवाहसम्बन्धी केही नेपाल ऐनलाई संशोधन गर्ने अध्यादेश, २०८१', 'आर्थिक तथा व्यावसायिक वातावरण सुधार र लगानी अभिवृद्धिसम्बन्धी केही नेपाल ऐनलाई संशोधन गर्ने अध्यादेश, २०८१', 'निजीकरण

बाँकी पेज ७ मा

विश्व नेवा: दिवसको अवसरमा सांस्कृतिक अभियन्ताहरु सम्मानित

काठमाडौं । आठौं विश्व नेवा: दिवस (हलिं नेवा: दिं)को अवसरमा नेवा: गुंथि न्यूयोर्कद्वारा आयोजित सम्पदा संरक्षण महाअभियानसंग मिलेर पाटन दरबार क्षेत्रस्थित पाटन संग्रहालयमा एक समारोहका बीच बृगद्यो अर्थात् रातो मच्छिन्द्रनाथ रथयात्रासंग सम्बन्धित गुंथियारलगायतका व्यक्तित्वहरुलाई कदर स्वरूप सम्मान गरिएको छ । त्यसका साथै कला, संस्कृति र भाषा संरक्षण कार्यमा निरन्तरत रुपमा क्रियाशील सञ्चारकर्मी, कानुनी व्यवसायी र सांस्कृतिक अभियन्ताहरुलाई सम्मान गरिएको थियो ।

बाँकी पेज ७ मा

रजकको हत्या तथा संचार माध्यम माथिको प्रहारको विरोधमा पत्रकार संगठनहरु एक ठाउँमा !

भक्तपुर । गत चैत्र १५ गते राजावादी समूहको हिंसात्मक आन्दोलनमा कार्य क्षेत्रमा खटिएका पत्रकार सुरेश रजकले ज्यान गुमाएका थिए भने आन्दोलनस्थल वरिपरि रहेका संचार माध्यमका कार्यक्षमा तोडफोड आगजनीसमेत गरेको घटनालाई लिएर भक्तपुरका सबै पत्रकार संगठनहरु एक ठाउँमा उभिएका छन् । नेपाल पत्रकार महासंघ भक्तपुरले विभिन्न पत्रकार संघ संगठनसँग गरेको अन्तर्क्रिया कार्यक्रममा भक्तपुरका विभिन्न पत्रकार

बाँकी पेज ७ मा

नगरपालिकाको २९ औं स्थापना दिवसमा कर्मचारी, करदाता र ज्येष्ठ नागरिकसम्म सम्मानित

भक्तपुर । मध्यपुर थिमी नगरपालिकाको २९ औं स्थापना दिवस सम्पन्न गरेको छ । वि.सं. २०५३ सालमा तत्कालिन ५ वटा गाउँपालिका समेटेर गठन भएको नगरपालिकाले बिहिवार नगरपालिकाका कर्मचारी, करदाता, उपभोक्ता समिति, ज्येष्ठ नागरिक र सेवा निवृत्त कर्मचारीहरुलाई सम्मान गरेको छ । साथै विभिन्न विधामा उत्कृष्टता हासिल गर्ने नगरवासीहरुलाई पनि सम्मान गरेको छ ।

यसवर्ष मध्यपुर थिमी नगरपालिकाले उत्कृष्ट कर्मचारीको रुपमा आर्थिक

विकास महाशाखा प्रमुख तुलसी भक्त तकोलाई सम्मान गरेको हो । तको जागिरे जीवनको २४ वर्षमा तेस्रो पटक उत्कृष्ट कर्मचारी घोषित भएको हो । उनी पहिलो पटक २०६१ मा, दोस्रो पटक २०७७ मा उत्कृष्ट कर्मचारी घोषित भएको थियो ।

उनले यसवर्ष मौलिक स्थान नाम प्रतिस्थापन गर्ने, मध्यपुर महोत्सवलाई सफल बनाउन, नगरपालिकाको आन्तरिक राजश्व वृद्धिलगायतका कार्यमा गरेको योगदानको कदर गर्दै उत्कृष्ट कर्मचारीको रुपमा सम्मान गरिएको नगरपालिकाले जनाएको छ ।

नगरपालिकाले उत्कृष्ट करदाताको रुपमा जगदिश किराना पसल, उत्कृष्ट उपभोक्ता समितिको रुपमा शंखधर पार्क गुरु योजना निर्माण उपभोक्ता समितिलाई सम्मान गरेको हो । यस्तै सामुदायिक विद्यालयतर्फ आदर्श मा.वि. (सानोथिमी), संस्थागत विद्यालयतर्फ मातृभुमी स्कूल, जिब्रो छेड्ने जात्रामा जिब्रो छेड्ने व्यक्तिहरु विरेन्द्रभक्त गजु श्रेष्ठ र सुजन बाग श्रेष्ठ, सगरमाथा आधार शिविर पुन सफल नगदेशका दुई जुमल्याहा दाजुभाई त्रिनेश कवाडी र त्रिजल कवाडी, नेवा आइडल सिजन २ गायन प्रतियोगिताका विजेता आश्वेय रन्जितलाई पनि सम्मान गरिएको थियो ।

यसैगरी प्रत्येक वडाबाट एक महिला र एक पुरुष गरी दुई/दुई जना सबैभन्दा बढी उमेरका ज्येष्ठ नागरिकहरु र सेवा निवृत्त कर्मचारीहरु रामे खत्री, गंगा थापा, पुर्ण ज्योती शाक्य, कुमार पौडेल तथा हिरा काजीलाई पनि सम्मान गरिएको थियो ।

कार्यक्रमको उद्घाटन बाँकी पेज ७ मा

समाजवादी मोर्चाको शालीन विरोध प्रदर्शन छायाँमा !

काठमाडौं । गत शुक्रबार एकातिर राजावादीहरुको राजतन्त्र फर्काउने भन्दै हिंसात्मक आन्दोलन गरिरहेका थिए भने अर्को तर्फ नेकपा माओवादी केन्द्रसहितका गणतन्त्र पक्षधर चार दलले भूकूटीमण्डपमा करिब ३५ हजारको सहभागितामा जनसभा गरे । गृहमन्त्रालयको रिपोर्टमै उक्त जनसभामा करिब ३५ हजार सहभागी भएको उल्लेख थियो । जनसभामा प्रमुख प्रतिपक्षी माओवादी केन्द्र, नेकपा एकीकृत समाजवादी, नेपाल समाजवादी पार्टी र नेत्रविक्रम चन्द्र 'विप्लव' नेतृत्वको नेपाल कम्युनिस्ट पार्टीले संयुक्त रुपमा आयोजना गरेका थिए । जसमा चार शीर्ष नेताले सम्बोधन गरे ।

कार्यक्रममा नेकपा माओवादी केन्द्रका अध्यक्ष पुष्पकमल दाहाल 'प्रचण्ड', एकीकृत समाजवादीका अध्यक्ष माधव नेपाल, नेसपा अध्यक्ष

महेन्द्रराय यादव र नेकपा महासचिव विप्लवले गणतन्त्र रक्षाका लागि एकजुट हुने वाचा गरे । माओवादी केन्द्रका महासचिव देव गुरुङले सभामा ७० हजार मानिसको उपस्थिति रहेको दावी गरे ।

मोर्चाले काठमाडौंका ८ रुटबाट च्याली निकालेको थियो । सुनधाराबाट च्याली निकालेको विप्लव नेतृत्वको नेकपा पनि संयमित थियो । न्यूरोड गेटबाट निस्किएका नेसपाका नेता पनि संयमित थिए । भूकूटीमण्डको सभामा मिसिए । यस्तै, शान्ति वाटिका र मैतीदेवीबाट निस्किएका एकीकृत समाजवादीका नेता-कार्यकर्ता पनि भूकूटीमण्डपमा मिसिए । चार दलको सभामा पनि कुनै उत्तेजक गतिविधि नभएको गृह मन्त्रालयले जनाएको छ ।

एकजना प्रहरी अधिकृतका अनुसार समाजवादी मोर्चाको सभामा आएका कुनै व्यक्ति बाँकी पेज ५ मा

आदिवासीको अधिकार सुनिश्चिताका लागि शेर्पालुङ

काठमाडौं । शेर्पालुङ स्थापना गर्नु नै हिमाली आदिवासीको पहिचान सहितको अधिकार सुनिश्चित हुनेमा सरोकारवालाले जोड दिएका छन् । शनिवार सोलुखुम्बु जिल्लाको सोलुदुधुण्ड नगरपालिका सल्लेरीमा आयोजित शेर्पा समुदायसंग सम्बन्धित विविध विषयमाथिको अन्तरक्रिया कार्यक्रममा बोल्ने बक्ताहरुले शेर्पा लगायत हिमाली आदिवासीलाई समेट्ने भनेको शेर्पालुङ प्रदेश भएको भनाई राखे ।

नेपाल शेर्पा संघका महासचिव लाम्पा शेर्पाले शेर्पालुङसभाको अवधारणाको विषयमा प्रस्तुती राख्दै शेर्पालुङलेमात्र शेर्पालगायत हिमाली क्षेत्रमा बसोबास सानो संख्यामा रहेका आदिवासीको राजनीतिक अधिकार सहितको पहिचान प्राप्त हुने बताए । उनले पछिल्लो समय संघियतालाई हटाउने किसिमका कुराहरु सिमित समूहले उठाउने काम भईरहेको बताउदै संविधानले सुनिश्चित गरेको आदिवासी जनजातिको अधिकार संरक्षणको निमित्त एकजुट हुन आग्रह गरे । उनले शेर्पालुङसभाको अवधारणाको विषयमा प्रष्ट पादै नेपाल शेर्पा संघले आफ्नो सातौं महाधिवेशनले शेर्पालुङसभाको घोषणा गर्ने समेत बताए । महासचिव शेर्पाले भने ‘शेर्पालुङलेमात्र शेर्पाको भाषा, धर्म, संस्कृति, भुमिभुभाग, मुर्तअर्मुत सम्पदा र पुर्ण राजनीतिक अधिकार सहितको पहिचान पाउँछ ।’

महासचिवको भनाई जस्तै संघका अध्यक्ष गेल्ले शेर्पाले पनि संघियताको राम्रो पक्ष भनेको आदिवासी जनजातिको अधिकार स्थापित गर्नु रहेको बताए । अध्यक्ष शेर्पा संघियताको अभ्यास राम्रो ढंगले नभएको बताउँदै संविधानले सुनिश्चित गरे अनुसार संघियतामा चल्न सके राजनीतिक अधिकारबाट बाँचित समुदायको विषय उठान हुने भनाई राखे । उनले आदिवासी जनजाति र पहिचानको आन्दोलनका विषयलाई उठान गर्दै विकासको नाममा राज्यले आदिवासी

भूमिलाई नष्ट गर्दै गएको आरोप लगाउदै जथाभावि आदिवासी जनजातिको अनुमती बिना हाईड्रोपावरहरु संचालन गर्दा उनीहरुको ज्ञानसिपहरुमा असर परेको बताए । उनले माथि जोड्दै विकास निमार्णको कामगर्दा आदिवासीसंग स्वतन्त्र पुर्व जानकारी सहितको मन्जुरी एफपिक गर्नुपर्ने बताए ।

नेपाल शेर्पा संघका पूर्व महासचिव निमा तण्डुप शेर्पाले भने ‘राज्यले हाम्रो भाषा, संस्कृतिमाथि विभेद गरिरहेको छ, धार्मिक प्रयोगका खादा, चाडपर्व लोसारमा हरेक क्षेत्रबाट राज्यले बारम्बार प्रहार गर्दै आएको यि विभेद अन्त्यको विकल्प भनेको शेर्पालुङमात्र हो ।’ उनले वर्तमान राज्य संरचनाले शेर्पालुङलाई दुईभागमा बाढेको बताउदै यसलाई एक बनाएर शेर्पालुङ बनाउन सकिने र अर्को भनेको संविधान अनुसार दुई प्रदेशमा भएको शेर्पा क्षेत्रलाई शेर्पा विशेष स्वायता क्षेत्र घोषणा गर्न तर्फ पहल गर्नुपर्ने भनाई राखे ।

अन्तरक्रिया कार्यक्रममा आर्चाय नुर्वु शेर्पाले शेर्पा समुदायको धर्म संस्कृति र भाषाका सम्बन्धमा प्रस्तुती राखेको थियो । उनले शेर्पा समुदाय बौद्धधर्मसंगको सम्बन्ध र बौद्धधर्म अनुसारका पुजापाठका सम्बन्धमा प्रष्ट पार्नु भएको थियो । उने शेर्पाले मनाउने गरेको लोसार, भाषा, लिपिको प्रयोग र शेर्पाहरुको थरका विषयमा जानकारी दिएको थियो ।

यसैगरि पर्यटन व्यवसायी आर्ङछिरिङ शेर्पाले जलवायु परिवर्तन र हिमाली क्षेत्रको फोहोर व्यवस्थापनको दिर्घकालीन योजना विषयमा कार्यपत्र प्रस्तुत गरेको थियो । कार्यपत्र प्रस्तुत गर्दै उनले हिमाली क्षेत्रमा जलवायु परिवर्तनका कारण जिविकोर्पाजनमा चुनौती बढ्दै गएको बताए । जलवायु परिवर्तनले निमत्याएको बाढिपहिरो लगायतले पर्यटन व्यवसाय धरापमा पर्ने अवस्थामा रहेको भनाई राखे । उनले हिमालमा हिउँ नरहनु, पानीको मुहान सुक्नु, बेमौसमीका कारण खेतीकिसानीमा प्रभाव पर्दा अधिकाँश युवापुस्ताहरु विस्तारै पलयान हुँदै विदेशिन बाध्य रहेको जोडे । उनले पर्यटन क्षेत्रमा आश्रित शेर्पाहरुको पेशा विस्तारै धराप हुनेमा चिन्ता व्यक्त गरे ।

यसअघि सोलुदुधकृण्ड नगरपालिकाका प्रमुख नाम्गेल जाङबु शेर्पाले स्वागत मन्तव्य राख्दै द्वन्दकालपछि सोलुखुम्बुमा शेर्पाको जनसंख्या घट्दो अवस्थामा रहेको बताए । उनले शेर्पाहरुले पुख्यौली थाकथलोलाई बेच्दै काठमाडौं हुँदै युरोप अमेरिका तिर जाने लहर चलेकोले यस्तै अवस्था रहिरहने हो भने सोलुखुम्बुबाट शेर्पाको पहिचान हराउँदै जानेमा चिन्ता व्यक्त गरे । उनले भने दुख लाग्छ पुर्खाको सम्पतीलाई नबेचन भन्छु शेर्पाको पहिचान नरहने हो की भन्ने डर छ । तर नगरपालिकाले भने शेर्पाको भाषा, संस्कार संस्कृति संरक्षणमा भने नगर अगि बढ्को बताए ।

नेपाल शेर्पा संघका अध्यक्ष गेल्ले लामा शेर्पाको अध्यक्षतामा भएको कार्यक्रममा संविधान सभा सदस्य आङ दावा शेर्पा, कोशी प्रदेशसभा सदस्य गोम्बु शेर्पा, नेपाल आदिवासी जनजाति महिला महासंघका अध्यक्ष डिमी शेर्पा, हिमालयन शेर्पा साँस्कृतिक केन्द्रका निर्वतमान अध्यक्ष छिरिङ शेर्पा, नेपाल शेर्पा संघका सल्लाहकार लाम्पा ठिल्ले शेर्पालगायतले मन्तव्य राखेको थियो ।

इन्डिजियस

भक्तपुरको ताथली क्षेत्रमा माटो बालुवाको तस्करी बढ्दो

भक्तपुर । चाँगुनारायण नगरपालिका वडा नम्बर ९ ताथलीस्थित नालारोड आसपासको क्षेत्र माटो बालुवा तस्करीको ‘इपी सेक्टर’ बनेको छ । दिनभर सुनसान हुने त्यहाँ स्थित खानीमा रात परेपछि भने धमाधम माटो बालुवा तस्करी हुने गरेको छ । ताथलीस्थित नालारोड आसपासको क्षेत्रमा मात्रै आधा दर्जन भन्दा धेरै स्थानमा रातभर अवैध रुपमा खानी संचालन भइरहेको पाइएको छ ।

काठमाडौं क्यान्सर सेक्टर र देवी उच्च मा वि आसपासको क्षेत्रमा त कुनै ठूलो राष्ट्रिय गौरवको आयोजना संचालन भए जस्तै गरी अवैध रुपमा माटो बालुवा उत्खनन हुने गरेको छ । विडम्बना नै भन्नु पर्छ काठमाडौं क्यान्सर

सेक्टरले त माटो ओसार पसार गर्न आफ्नो गेट नै प्रयोग गर्न दिइ रहेको छ । दिनभर ताला लाने अस्पतालको सहायक गेट रात परेपछि मात्र खुल्ने गरेको स्थानियको आरोप छ । चाँगुनारायण नगरपालिकाले २०८१ फागुन २५ गते सूचना नै जारी गरी घर निर्माणका लागि नक्सा पेश भएको अवस्थामा बाहेक घर घडेरी सम्प्याउने नाममा माटो ओसार पसार गर्न अनुमति नदिने र यदि गरेको पाइए कारवाही गर्ने निर्णय समेत प्रकाशन गरेको थियो ।

तर, माटो बालुवा ओसार पसारमा संलग्नहरुले भने उप प्रमुख रमेश बुढाथोकीको नाम बदनाम गर्दै अवैध रुपमा काम गर्दै आएका छन् । यस विषयमा उप प्रमुख बुढाथोकी भने

अनविज्ञ रहेको देखिएका छन् । अवैध रुपमा हुने माटो बालुवा ओसार पसारमा बुढाथोकी कै नाम बदनाम हुदै आएपछि उनले अनुगमलाई तिव्र पार्दै आएको छ । उप प्रमुख बुढाथोकीले अनुगमनलाई तिव्र पारेपनि नगरपालिका भित्रैबाट सूचना चुहिदा अनुगमनमा गएका नगर प्रहरी रिउँ हात फर्किन बाध्य छन् । छिल्लो समय चाँगुनारायण नगरपालिकाको वडा नम्बर ९ मा मात्रै नभई वडा नम्बर १, ३, ४ लगायतका क्षेत्रमा पनि रातको समयमा अवैध रुपमा माटो बालुवा तस्करी हुने गरेको छ । यता, स्थानियहरुले भने स्थानीय सरकारको नेतृत्व गरिरहेका जनप्रतिनिधि, प्रहरी प्रशासन कै मिलेमतोमा अवैध रुपमा माटो बालुवा ओसार पसार भएको आरोप लगाएका छन् ।

भक्तपुरका अनाथ नानीबाबुहरुलाई सहयोग

भक्तपुर । आमाबुवा दुवै नभएका अनाथ बालबालिकाहरु मात्रै पढ्ने भक्तपुरको एउटा स्कुलका ससाना स्कुले बालबालिकाहरुलाई एउटा परिवारका ससाना दुई दाजु बहिनीले मंगलवार सहयोग गरेका छन् । भक्तपुर नगरपालिका वडा नं ३ दरबार क्षेत्रस्थित बालमन्दिर आधारभूत विद्यालयमा अध्ययनरत २३ जना बालबालिकाहरुलाई कक्षा ७ मा पढ्ने लक्ष्यजीत र कक्षा ५ मा पढ्ने समृद्धि मल्लले शैक्षिक सामाग्री सहयोग दिएका हुन् । बालबालिहरुलाई अध्ययनका लागि आवश्यक किताब कापी राख्ने भोला, कापी, कलम, पेन्सिल, कटर, पोशाक, जुता, मोजालगायतका लताकपडा तथा नगदसमेत उनीहरुले सहयोग गरेका हुन् ।

स्कुलकी प्रिन्सिपल न्हुछेलक्ष्मी गोरका अनुसार स्कुलमा नर्सरी, केजी र कक्षा १ गरी तीन वटा कक्षाहरु सञ्चालित छन् । यी तीन वटा कक्षाहरुमध्ये नर्सरीमा ५ जना, केजीमा ७

जना र कक्षा १ मा ११ जना गरी स्कुलमा कुल २३ जना विद्यार्थीहरु अध्ययनरत छन् । तर ती सबै विद्यार्थीहरु आमाबुवा दुवै नभएका अनाथ हुन् । उनीहरु सबैलाई नै सामाग्रीहरु हस्तान्तरण गरिएको हो । उनीहरु सबैजना स्कुलमै खाने, वस्ने र सुत्ने गर्दछन् ।

दाता भाइबहिनी लक्ष्यजीत र समृद्धिले नै एकएक जना विद्यार्थीहरु गरेर सबैलाई लह्रै राखेर सामानहरु हस्तान्तरण गरेका थिए । त्यस अवसरमा स्कुल व्यवस्थापन समितिका अध्यक्ष तथा भक्तपुर नगरपालिका वडा नं ३ का वडा अध्यक्ष राजकृष्ण गोरा प्रमुख अतिथि भएर स्कुल पुगेका थिए ।

काठमाडौंको काँडाघारीमा कक्षा ५ मा अध्ययनरत सानो नानी समृद्धिले दानको महत्व बुक्नेकाले आफू भन्दा साना स्कुले छात्रछात्राहरुलाई सहयोग गरेको बताइन् । यसका लागि आफूहरुको आमाबुवाहरुले सामानहरु उपलब्ध गराएको

जानकारी उनले गराइन् । पहिला उनीहरुका हजुरआमा स्वर्गीय त्यही स्कुलकी प्रिन्सिपल लोचनाकुमारी मल्लको स्मृतिमा सहयोग गरेको समृद्धिले बताइन् । उनका अनुसार यसअघि पनि उनीहरुले अरु स्कुलहरुमा पनि यस्तै सहयोग गरिसकेका छन् । समृद्धिका दाजु लक्ष्यजीतले आफू भन्दा कमजोरहरुलाई सहयोग गर्न पाएको खुशी लागेको बताए ।

कार्यक्रममा प्रमुख अतिथि स्कुल व्यवस्थापन समितिका अध्यक्ष राजकृष्ण गोराले ससाना नानीबाबुहरुले आफू भन्दा साना नानीबाबुहरुलाई गरेको यो सहयोग अविष्मरणीय रहेको बताए । यसले ससाना अनाथ नानीबाबुहरुको पढाइमा सहयोग हुने विश्वास व्यक्त गरे ।

कार्यक्रममा जनाइए अनुसार बालबालिकाहरुका खान, लाउनका लागि व्यवस्थापन बाल मन्दिरले गर्दै आएको छ । त्यसका लागि एकजना भान्छे र दुईजना सहयोगी गरी तीन जना व्यक्ति खटाइएको छ । स्कुलमा भने प्रधानाध्यापिकासहित दुईजना दृष्टिविहीन शिक्षकशिक्षिकासहित तीन जना शिक्षकशिक्षिकाहरु रहेका छन् । उनीहरुलाई भने नेपाल सरकारले नै शिक्षकका रुपमा पारिश्रमिकको व्यवस्था गर्दै आएको छ ।

सबैले किताब कापी राख्ने भोलालगायतका विभिन्न सामानहरु पाएपछि ससाना अनाथ बालबालिकाहरु खुशी देखिएका थिए । कार्यक्रमको संयोजन प्रेमध्वज मोक्तानले गरेका थिए ।

शंखधर साकोसद्वारा रक्तदान कार्यक्रम सम्पन्न

मध्यपुर थिमि । शंखधर बचत तथा ऋण सहकारी संस्था ६८ औं राष्ट्रिय सहकारी दिवसको अवसर पारेर वृहत खुल्ला रक्तदान कार्यक्रमको आयोजना गरेको छ । उक्त रक्तदानमा १२ जना महिलासहित ४४ जनाले रक्तदान गरेको छ । सहकारीको सामाजिक उपसमितिको आयोजनामा भएको कार्यक्रम विगत १५ वर्षदेखि निरन्तर आयोजना गर्दै आएको अध्यक्ष श्याम श्रेष्ठले जानकारी दिए ।

कार्यक्रम चैत्र १६ गते शनिवार शंखधरको शालिक रहेको परिसरमा भएको थियो । भक्तपुर जिल्ला रेडक्रसको प्राविधिक सहयोगमा भएको थियो ।

बिस्काको अवसरमा औद्योगिक साँस्कृतिक, पर्यटन, कृषि तथा व्यापार महोत्सव हुने

भक्तपुर । ‘नयाँ वर्ष नयाँ सोच युवाहरुको लागि छ प्रगतिको श्रोत’ भन्ने नाराका साथ नयाँ वर्ष २०८२ र भक्तपुरको प्रसिद्ध विस्का: जात्राको अवसर पारेर औद्योगिक शान्ति नेपाल संस्था र मध्यपुर ब्वाइज व्याण्डको संयुक्त आयोजनामा “नवौं भक्तपुर औद्योगिक, कृषि, साँस्कृतिक पर्यटन तथा व्यापार महोत्सव २०८१/०८२” को आयोजना गर्न लागिएको एक पत्रकार सम्मेलन गरी जानकारी गराइएको छ । कार्यक्रम भक्तपुर सल्लाघारीको तीनकुर्नेस्थित खुल्ला चौरमा विगतका वर्षहरुमा जस्तै यो वर्ष पनि यही चैत २८ गतेदेखि वैशाख ७ गतेसम्म ११ दिन महोत्सव संचालन हुने जनाइएको छ ।

पत्रकार सम्मेलन मार्फत महोत्सवमा दैनिक जीवनमा प्रयोग हुने उपभोग्य खाद्यान्नका सामाग्रीहरु, भाडाकुडाको साथै विभिन्न प्रकारका लताकपडा, जुताहरु, कृषि तथा हस्तकलाका सामान विक्रीका लागि राखिने जनाइयो । मेलामा औद्योगिक उत्पादनको प्रदर्शनी, सूचना तथा विज्ञान प्रविधिको प्रदर्शनी, अटो मोवाइल, आधुनिक कृषि औजारको प्रदर्शनी तथा विक्री हुने जानकारी गराइयो ।

त्यस्तै महोत्सवमा साना बालबालिकाहरुको लागि बाल उद्यान संचालन गर्नुका साथै झागन ब्रेक डान्स, नाउ तथा विभिन्न प्रकारका बच्चाको खेलौना स्थलहरु रहने छ । साथमा रोटे पिङ्ग, रेनजर, मारुती सर्कस समेत संचालन हुने पत्रकार सम्मेलनमा मेला संयोजक दीपक थापाले भने ।

अर्थक्रममा पर्यटकीय गतिविधि, स्थानिय खाना महोत्सवका साथै दैनिक रुपमा राष्ट्रिय कलाकारहरुको सांगीतिक प्रस्तुती हुनेछ । राष्ट्रिय स्तरका कलाकारहरुको हाँस्य व्यङ्ग्य तथा फेशन प्याप तथा नृत्यहरु, नृत्य प्रतियोगिताले महोत्सव थप आकर्षण बन्ने विश्वास लिइएको छ । महोत्सवस्थलमा स्थानिय हस्तकला, कृषि उत्पादनलाई समेत समावेश गर्ने तयारी गरेको छ ।

मेलामा विक्री गरिने सामानहरुमा २० प्रतिशतदेखि ५० प्रतिशतसम्म छुटको व्यवस्था गरिएको छ । यस महोत्सवमा १ सय ५० स्टल रहने छ । करिब पाँच लाख भन्दा बढी उपभोक्ताले महोत्सव अवलोकन गर्ने अपेक्षा लिएको छ । महोत्सवलाई व्यवस्थित गर्न रु. ५० र रु. ८० प्रवेश शुल्कको व्यवस्था गरिएको छ । साथै स्थानीय उत्पादनको स्टल राख्न चाहनेहरुका लागि नि:शुल्क रुपमा १० वटा स्टल उपलब्ध गराइने पनि आयोजकले जानकारी दिए । विद्यार्थी र जेष्ठ नागरिकलाई विशेष छुटको व्यवस्था गरिएको मेलाले भक्तपुर, काठमाडौं, ललितपुर, काभ्रेदेखि आसपासका जिल्लाका वासिन्दाले समेत लाभ लिन सक्ने जनाइएको छ ।

वैशाख १३ गते सोही स्थानमा चर्चित गायक गायिकाहरुको प्रस्तुति रहने भक्तपुर सांगतिक साँझ-२०८२ को समेत आयोजन गर्न लागिएको औद्योगिक शान्ति नेपाल संस्थाका अध्यक्ष सन्दिप महतले बताए ।

थिमि टाइम्स साप्ताहिक

– छिमेकी तथा आफना साथीभाइको निन्दा गर्ने बानी परापूर्व कालबाटै मानिसको मनोरंजनको विषय बन्दै आएको छ ।

- प्रेमचन्द

सम्पादकीय

तीनकुने वितण्डा पुनः नदोहोरियोस !

‘राजतन्त्र’ पुनःस्थापनाका लागि भन्दै ‘सङ्घर्ष समिति’ नै बनाएर आन्दोलन गर्ने नाममा भएको हिंसात्मक प्रदर्शनका कारण राजतन्त्रवादीहरूको वास्तविक चरित्र र अनुहार पहिलो दिन अर्थात चैत १५ शनिवार नै उदाङ्गिन पुग्यो । कथित आन्दोलनको थालनीमा नै काठमाडौँमा अराजकता मच्चाएर ठूलै अशान्ति एवं अव्यवस्था फैलाउने उनीहरूको नियत छर्लङ्ग भएको छ ।

आयोजकहरूले नै उक्साएपछि राजावादीको भिडले प्रहरीको हातको बन्दुक खोस्नेदेखि निजी घरहरूमा ढुंगामुढार आगजनी गर्ने, राजनीतिक दलका कार्यालयमा तोडफोड गर्ने तथा पसलमा लुटपाट गर्ने र संचार माध्यम माथि आक्रमण गर्ने सम्मका कुकृत्य गरेको छ । काठमाडौँमा यसअधिका कुनै पनि राजनीतिक आन्दोलनहरूमा यस प्रकारको अराजकता देखिएको थिएन ।

राजावादीहरूले प्रहरीले अश्रुग्यास प्रहार गरेर उतेजित बनाएपछि आन्दोलनकारीहरू अराजक भएको दाबी गरे पनि सामाजिक सञ्जालमै व्याप्त तस्बिरहरू र भिडियो फुटेजबाट तिनको पोल खुन्छ । सङ्घर्ष समितिका कमान्डर भनिएका दुर्गा प्रसाई आफैँले गाडी हाँकेर प्रहरी घेरातिर हुडैक्याएको भिडियोले नै राजावादीको नियत स्पष्ट भएको छ ।

राजावादी भिडले आगजनी गरेको घरमा परी १ जना पत्रकारको ज्यान गएको छ । यही क्रममा अर्का एक जनाको पनि मृत्यु भएका छन् भने थुप्रै सुरक्षाकर्मी र केही राजावादी पनि घाइते भएका छन् ।

यसैगरी राजावादीले नेकपा (एकीकृत समाजवादी) र माओवादी केन्द्रको कार्यालयमा पनि आक्रमण गरेका थिए । कान्तिपुर टेलिभिजन, अन्नपूर्ण पोस्टलगायत सञ्चार माध्यम पनि अराजक राजावादीहरूको कोपभाजन भएका छन् । राजावादीको सबकली अनुहार भने भाटभटेनी सुपरमार्केटको लुटपाटमा देखिएको छ । राष्ट्रिय स्वतन्त्र पार्टीका सचेतकको गाडीसमेत राजावादीले जलाईदिएका छन् ।

शनिवार नै भृकुटीमण्डपमा पनि समाजवादी मोर्चाले गणतन्त्रका पक्षमा जुलुस प्रदर्शन गरेको थियो । तीनकुनेमा जम्मा भएका राजावादीभन्दा भृकुटीमण्डपमा उपस्थित गणतन्त्रवादीको समूह निकै ठूलो थियो । तर, राजनीतिक समूहको प्रदर्शन भएकाले त्यो शान्तिपूर्वक सम्पन्न भयो ।

तीनकुनेमा मच्चाइएको ताण्डव हेरेपछि राजावादीलाई भित्री सहरमा प्रवेश गर्न नदिएर स्थानीय प्रशासनले सुभ्रबुझ देखाएको सिद्ध भएको छ । यस्तै, प्रहरीलाई नै लक्षित गरेर मोटरले किच्च खोज्दा पनि संयम नगुमाएको देखियो । यद्यपि, त्यतिबेला प्रहरीले गोली चलाउनुपर्ने मत सुरक्षाविद्हरूले व्यक्त गरेका छन् । सरकारले यस वितण्डाका नायकहरूलाई पक्रन थालेको समाचार सार्वजनिक भएको छ । घटनाको पूरा छानबिन गरी भिडलाई उतेजित बनाउने र उपद्रोमा सम्मिलित सबैलाई कानुनबमोजिम कडा कारबाही गर्न सरकारले कुनै कसर बाँकी नराखोस् । पूर्वराजा ज्ञानेन्द्र शाहकै प्रत्यक्ष संलग्नता देखियो भने पनि उन्मुक्ति दिइनु हुँदैन । उनलाई दिइएको राज्यको सुरक्षालगायत सुविधामा पुनर्विचार गर्नु पनि आवश्यक देखिन्छ । राजावादीका नाममा अराजकतत्त्वले टाउको उठाउन थालेका बेला गणतन्त्रवादीहरूले पनि आपसी मतभेद बिर्सेर ऐक्यबद्धता प्रदर्शन गर्नु । दलका उपाध्यक्ष, महामन्त्रीलगायतको पनि १५ गतेको वितण्डामा प्रत्यक्ष संलग्नता देखिएकाले राष्ट्रिय प्रजातन्त्र पार्टीले पनि आफ्नो किता स्पष्ट गर्नुपर्छ ।

अराजनीतिक भिडलाई उपद्रो गर्न उक्साउने ‘राजावादी’बाट नैतिकताका आधारमा क्षतिको जिम्मा लिने के अपेक्षा गर्नु ? राज्य भने जनताको जिउधनमा आक्रमण गर्ने अपराधीलाई कानुनबमोजिम कारबाही गर्ने आफ्नो कर्तव्यमा नचुकोस् ।

साथै राज्यले पनि जनतामा सरकार प्रति देखिएको असन्तुष्टिको बारेमा बेलैमा गम्भीर रुपमा लिएर आम जनताको हितमा राज्य सचालनको मार्गचित्र तयार गरी दल भित्र रहेका जनता अलोकप्रिय र राज्यको सेवासुविधा माथि रजाई गर्नेको पहिचान गरी आवश्यक नीति निर्माण गर्न र कमी कमजोरीलाई सच्याउदै अघि बढ्न जरुरी छ । ताकि तीनकुने वितण्डा पुन नदोहोरियोस !

लिम्बुवानका मुन्धुमी सम्पदाको नालीबेली-२

● अमृत खेबे ‘मिहाङ’

वि.सं. १८३१ मा गोर्खालीले विजयपुर कब्जा गरे । गोर्खालीले याक्थुङ पूर्खालाई ‘तुत्तु तुम्याङहाङ याक्थुङहाङ’ पुकार्दै र याक्थुङको माटोलाई ‘ लिम्बुवान’ भन्दै सम्भौता गरेका छन् । वि.सं. १८३१ भदौ ५ गते जारी भएको लालमोहरमा याक्थुङ लिम्बुहरूको माटोलाई ‘ लिम्बुवान’ भनेर सम्भौता गरेका छन् । रणबहादुर शाहले गजेन्द्र शाहलाई वि.सं. १८४८ चैत्र ७ गते काठमाडौँबाट लेखेको पत्रमा पनि लिम्बुवान शब्द परेको छ । मुगलहरूको प्रशासनिक शब्दहरूको प्रभाव गोर्खालीहरूलाई परेर हुन सक्छ लिम्बुको भूमिलाई लिम्बुवान/लिम्बुआन भनेर सम्बोधन गरेका हुन सक्छन् । किर्नाक, मुसलमानी ठाउँहरूको नामको पछाडि ‘आन’ लेखिने गरिन्छ । याक्थुङवाहेक याक्खा, देवान, आठपहरिया, याम्फू, लोहोरुङ, मेवाहाङहरूको भूमिलाई पनि लिम्बुवान भनियो ।

इतिहासकार इमानसिङ चेम्जोङले इसाको छैटौँ शताब्दीमा आठ राजा र दश सरदारहरूबीच मनमुटाव भई घमासान लडाईं भएको र सो युद्धमा दश सरदार हरूको विजय भएपछि फेदेनमा सुम्जिरी सुम्हात्लुङ स्थापना गरी लिम्बुवान नामकरण गरेको तर्क गरेका छन् ।

सङ्खुवा-अरुण-सप्तको सी नदीपूर्व मेची नदी र चीनको स्वशापित क्षेत्र तिब्बतदेखि नेपाल भारत सिमानासम्मको वर्तमान भूगोल लिम्बुवान हो । ऐतिहासिक हिसाबले पूर्वमा टिष्टा खोलासम्मको भूभाग भएपनि सन् १८१६(१८७३) मा नेपाल-अङ्ग्रेजीबीच भएको सुगौली सन्धीका कारण मेचीपूर्वको भूभाग गुमेको हो ।

ऐतिहासिकताका आधारमा पश्चिम-दक्षिण सिक्किम, पश्चिम बंगालको दार्जिलिङ, कालिम्पोङ, सिलगढी सबै लिम्बुवाको शाषकीय भूगोल हुन् । खुम्चिनुअघि लिम्बुवान दश थुममा विभाजित भएपनि राणाकालसम्म आइपुग्दा १७ थुममा विभाजित भएको थियो । याक्थुङ इतिहासका अध्येता/लेखक डा. कमल तिगेलाका अनुसार वि.सं १८३७ मा शाहहरूले पहिलो फेदाप थुम निर्माण गरे ।

हालको छथर, फेदाप र आठराईको समग्र भूभाग फेदाप थुमभित्र पारिएका थिए । पछि, १८६७ मा छथर थुम बनेको कागजात पाइएको जनाएका छन् । याक्थुङ वाहेक अन्य थातथलो खुल्ने आदिवासीको बसोबास भएको इलाका सात थुम हो ।

यद्यपि इतिहासकार माबुहाङले २३ थुमहरूको नाम किटान गरेका छन् । त्यसमा सङ्खुवाउत्तर, सभाउत्तर, पाँच खप्पन, पाँच मझीया, दशमझीया, तमोरखोला, मैवाखोला, मिवाखोला, याङरुप, आठराई, फेदाप, छथर, चौबिस, मिक्लुक, पाँचथर नुभोउत्तर, पाँचथर नुभोदक्षिण, सोह्र खाल्सा, धनकुटा, भल्हारा बेल्हारा, ईलाम, माइपार, पुवापार र फाकफोक थुमहरू पर्छन् ।

वि.सं. २००८ मा राजा त्रिभुवनले याक्थुङहरूलाई दिएको लालमोहरमा लिम्बुवानको सिमाना पश्चिममा अरुण(सङ्खुवा-अरुण), पूर्वमा मेची,

उत्तरमा भोट र दक्षिणमा माल सिमानासम्म देखिन्छ । इलामको हात्तीलेददेखि मोरङ सतिसालेको हुँदै चारकोशे भाडी(धरान)को ठूलो फायर लाइन उत्तर लाखसिमाना थियो । माल भनेको रैकर र लाख भनेको किपट जग्गालाई भनिएको हो ।

सम्पदा देशको पहिचान र गौरव दिलाउने हाम्रा पूर्वजबाट प्राप्त महत्वपूर्ण र संरक्षण योग्य स्थान, वस्तु, कला, संस्कृति र प्राकृतिक परिवेशलाई सम्पदा भनिन्छ । राष्ट्रको एतिहाषिक, धार्मिक र प्राकृतिक सौन्दर्य या महत्व झल्काउने स्थल या संरचनाहरू नै सम्पदा हो । सम्पदा मूर्त र अमूर्त हुन्छन् । मूर्त सम्पदा भनेका त्यस्ता सम्पदा हुन् जुन सम्पदा भौतिक रूपमा रहेका हुन्छन् । यस्ता सम्पालाई हामी प्रत्यक्ष देख्न वा हेर्न सक्छौं ।

मन्दिर, गुम्बा, वनजङ्गल, धार्मिक ग्रन्थहरू, लोक तथा शास्त्रीय नृत्यहरू, परिकारहरू मूर्त सम्पदाका उदाहरण हुन् ।अमूर्त सम्पदा भनेका त्यस्ता सम्पदा हुन् जुन सम्पदा मूर्त रूपमा नदेखिने हुन्छन्, रूप नभएको र आकार नभएको हुन्छ । संस्कारहरू, प्रचलनहरू, चाडपर्व मनाउने तरिकाहरू, पूजा विधि, परिकार बनाउने तरिका, चित्र बनाउने तरिका यसका उदाहरण हुन् ।

विश्व सम्पदा र युनेस्को संयुक्त राष्ट्र संघको विशेष निकायका रूपमा संयुक्त राष्ट्र शैक्षिक, वैज्ञानिक तथा साँस्कृतिक संगठन(युनेस्को) सन् १९४५ नोभेम्बर १६ मा गठित भएको हो । यसको निश्चित उद्देश्य शान्ति र सुरक्षाका लागि योगदान दिनु हो जुन कि शिक्षा, विज्ञान एवं संस्कृतिको अन्तरराष्ट्रिय सहयोगद्वारा हुन्छ । जसले अगाडि न्याय, विधिको नियम एवं मानवाधिकार तथा मूलभूत स्वतन्त्रता हेतु वैश्विक विचार स्थापित गर्छन् ।

यस्तो संयुक्त राष्ट्रको राजपत्रमा घोषित भएको थियो । यो लिग अफ नेसन्सको प्रजावान सहयोगमा अन्तराष्ट्रिय आयोगको उत्तराधिकारी हो । यसको मुख्यालय पेरिस, फ्रान्समा स्थित छ । हाल युनेस्कोमा जम्मा १९५ सदस्य राष्ट्र रहेका छन् । यसको २७ क्लस्टर कार्यालय र २१ राष्ट्रिय कार्यालयहरू छन् ।

युनेस्कोले अद्वितीय वैश्विक महत्वभएका संसारभरका साँस्कृतिक र प्राकृतिक स्थलहरूलाई विश्व सम्पदा घोषणा गरेको छ । जसमध्ये ११९९ विश्व सम्पदा क्षेत्रहरू रहेका छन् । १४५ देशमा ७३० अमूर्त सम्पदाका तत्वहरू घोषित भएका छन् भने १३४ देशमा ७४८ बायोस्फेयर रिजर्भस छन् ।

त्यस्तै, ४८ देशमा २१३ युनेस्को ग्लोबल जियोपार्कस छन् । त्यस्तै, ४८ सीमापार, १६८ सम्पदा भएका साझेदार राज्यहरू छन् । ११९९ मध्ये ९३३ साँस्कृतिक, २२७ प्राकृतिक र ३९ मिश्रित सम्पदा हुन् । जसमध्ये ५६ खतराको सूचीमा छन् ।

नेपालमा विश्व सम्पदा सूची

युनेस्कोको विश्व सम्पदा क्षेत्रमा नेपालका विभिन्न सम्पदा (साँस्कृतिक र प्राकृतिक)लाई सूचीकृत गरिएका छन् ।

साँस्कृतिक सम्पदाअन्तर्गत काठमाडौँ उपत्यकाभित्रका सात स्मारकसहित क्षेत्र उपत्यका आसपासका लिच्छविकालीन मठ मन्दिरसँगै चार शक्तिपिठ(तीन वटा ऐतिहासिक दरबार, दुई वटा बौद्ध स्तुप र दुई वटा हिन्दू मन्दिर स्मारक) र लुम्बिनी तथा प्राकृतिक सम्पदा अन्तर्गत चितवन र सगरमाथा राष्ट्रिय निकुञ्ज रहेका छन् । उपत्यकाका ती सम्पालाई सन् १९७९ मा युनेस्कोले विश्व सम्पदा क्षेत्रमा सूचीकृत गरेको थियो ।

सन् २०१४ सम्ममा नेपालका चार वटा सम्पदाहरूलाई संयुक्त राष्ट्र शैक्षिक, वैज्ञानिक एवं सांस्कृतिक सङ्गठन(युनेस्को)द्वारा विश्व सम्पदा क्षेत्रमा मान्यता प्रदान गरिएको छ । नेपालमा रहेका विश्व सम्पदा क्षेत्रहरू सम्पादन र सूचीकृत विश्व सम्पदा सूचीमा सूचीकृत ६३० सम्पदाहरू छन् । नेपालका सम्भावित विश्व सम्पदा स्थलहको सूची पनि तयार भएका छन् ।

नेपालले सन् १९९६ र २००८ मा गरी दुई पटक विभिन्न राष्ट्रिय सम्पदाहरूलाई सम्भावित विश्व सम्पदाका सूचीमा सूचीकृत गरिसकको छ । जसमध्ये सन् १९९६ मा सम्भावित विश्व सम्पदाका सूचीमा सूचीकृत गरेको लुम्बिनी, भगवान बुद्धको जन्मस्थललाई सन् १९९७ मा नेपाल सरकारका आफ्नै पहलमा गरिएका अनुरोधअनुरूप प्रक्रियागत रुपमा नै विश्व सम्पदा सूचीमा सूचीकृत गरिएको थियो ।

यसका अतिरिक्त हालसम्म सम्भावित विश्व सम्पदाको सूचीमा सूचीकृत अवस्थामा रहेका राष्ट्रिय सम्पदा स्थलहरूमा मुक्तिनाथ उपत्यका, मुस्ताङको गुफाको कलात्मक वास्तुकला, खोकना गाउँ, गौतम बुद्धको रामग्राम स्तुपा, पनौतीको पूर्व मध्यकालीन संरचना, मध्यकालीन गोरखा दरबार, शाक्यवंशी राज्यको तिलौराकोटको पुरातात्विक भग्नावशेष, मध्यकालीन लोमान्थाङ सहर, मध्यकालीन कीर्तिपुर, नुवाकोट दरबार, रामजानकी मन्दिर, दैलेखको भूर्ति मन्दिर, कुरुक्षेत्रको ऋषिकेश वास्तुकला, सिञ्जा उपत्यका, मध्यकालीन तानसेन सहर, वज्रयोगिनी र शङ्खुको प्रारम्भिक वस्ती छन् ।

लिम्बुवानका सम्पदाहरूको चर्चा लिम्बुवान पनि प्राकृतिक, साँस्कृतिक र पुरातात्विक मत्वको हिसाबले सम्पन्न भूगोल हो । सम्पदाहरूको प्रकृतिका आधारमा तिनीहरूलाई सूची बनाएर मुख्यतः चार प्रकारमा वर्गीकरण गर्नु उत्तम हुन्छ । ती मुन्धुमी सम्पदा, ऐतिहासिक एवम् पुरातात्विक सम्पदा, मानवनिर्मित सम्पदा र अमूर्त साँस्कृतिक सम्पदा हुन् । त्यसो गरे मात्रै सम्पदाको लेखाजोखा, वर्गीकरण, अभिलेखीकरण र संरक्षण गर्न सम्बन्धित समुदाय, सरकार र सरोकारवाला निकायहरूलाई सहज हुन्छ ।

मुन्धुमी सम्पदा
येवा येमानी, साम्बा र फेदाङ्माहरूले एकराते होस् वा तीन राते तडिसङ तक्मा गर्दा मौलिक लयमा मौखिक रुपमा फलाक्दा आउने अनेक भौतिक स्थलहरूसँग

याक्थुङ लिम्बु समुदायको जीवन दर्शन जोडिएको छ । ती भौतिक स्थलहरू कुनै गुफा छन्, कुनै भीरपहरामा फैलिएका ढुङ्गा छन् । तेह्रथुम जिल्लामा रहेको यो ढुंगामा युवाले तान बुनेको विश्वास गरिन्छ ।

मुख्यगरी तमोर नदी (इम्बिर याङ्घाङवा), कावेली नदी (काङ्वा) सेरोफेरोका स्थानलाई याक्थुङ मुन्धुमले सम्बोधन गरेको छ । याक्थुङ लिम्बुहरूलाई मुन्धुमले लुङबोङ्सा-खाम्बोङ्सा(ढुङ्गा माटोका अधिकारी/भूमिपुत्र) भनेर चिनाएको छ ।

याक्थुङ मुन्धुममा सुनसरीको बराहक्षेत्र-कोका नदीदेखि उत्तर ताप्लेजुङको फक्ताङलुङ(कुम्भकर्ण हिम श्रृङ्खला) दक्षिणका अनेक स्थानका वर्णन गरिएको छ । ती भौतिक स्थलहरूको व्यापक वर्णन गर्दै याक्थुङ मुन्धुमले प्रकृति, मान्छे, पशुपक्षीवीचको इकोसिस्टमसग जोडेको छ । याक्थुङ मुन्धुमले प्रकृति वा चराचर जगत सन्तुलित हुन आवश्यक सबैथोक हुनै पर्छ भन्छ । पूर्णता वा सम्पूर्णताको सौन्दर्यलाई पुष्टि गर्न अनेक व्यावहारिक कथाहरू छन् ।

यसबारे नेपाल प्रज्ञा प्रतिष्ठानका पूर्व कुलपति वैरागी काँइला र डा चैतन्य सुवाले थप पुनर्व्याख्या गर्ने प्रयास गरेका छन् ।

याक्थुङ मुन्धुमले भारतमा पर्ने गंगा, जमुना र सरस्वती नदीको वर्णन गर्दैन । फक्ताङलुङभन्दा उत्तर चीन तिब्बतको पनि खासै वर्णन गर्दैन । कोशी-अरुण नदीपश्चिम हुँदै काठमाडौँ उपत्यकासम्मको पनि एक शब्द वर्णन र व्याख्या गर्दैन । किरातकाल, लिच्छवी कालका शासकका बारेमा पनि एक शब्द बोल्दैन मुन्धुम । जे जति जति बोल्छ, व्याख्या र वर्णन गर्छ कोशी-अरुण पूर्वका सङ्खुवासभा, धनकुटा, सुनसरीको उत्तरी क्षेत्र, ताप्लेजुङ, तेह्रथुम, पाँचथर, इलाम, भापाका उत्तरी क्षेत्रका बारे अनेक पात्र मार्फत आदिम नीति कथादेखि प्राकृतिक घटना शैलीमा मानव सभ्यता विस्तार भएको कुरा गर्छ ।

केही प्रमुख मुन्धुमी स्थल
याक्थुङ लिम्बुका मुन्धुम र इतिहासका अध्येताहरूको वहस र दावीअनुसार मुन्धुमी स्थल भएका स्थानबाटै याक्थुङ सभ्यताको विस्तार भएको हो । जुन तमोर आसपास पर्छन् । वि.सं. २०१८ सालमा इमानसिङ चेम्जोङले ‘ किरात मुन्धुम (किरातको वेद)’ भनेर मुन्धुमी पुस्तक प्रकाशित गरे ।

वैरागी काइँला(तिल विक्रम नेम्वाङ)ले ०५२ सालमा तत्कालीन राजकीय प्रज्ञा प्रतिष्ठानबाट ‘तडिसङ तक्मा मुन्धुमः आख्यान र अनुष्ठान’ पुस्तक निकाले । सोही वर्ष हरि चोङ्वाङ (सेनछेनहाङ) लेपनि ‘ किरात ऐतिहासिक दर्पणः धर्म मुन्धुमको संक्षिप्त वर्णन भाग-१’ मार्फत याक्थुङ मुन्धुमभित्रका महत्वपूर्ण वर्णन लेखे । त्यसयता धेरैले आफ्नै तरिकाले मुन्धुम संकलन गरेर पुस्तकको रुपमा निकालेका छन् । तर कसैले पनि ती मुन्धुमभित्रका अनेक महिला र पुरुष पात्रहरूले जीवन यापन गरेको स्थलहरूलाई भने पहिचान गर्न र विश्लेषण गर्न भ्याएनन् ।

क्रमश.....

सञ्चारकर्मी सुरेश रजकलाई शहिद घोषणा गर्न माग

काठमाडौँ । नेवा: पत्रकार राष्ट्रिय दबूले राजावादीको प्रदर्शनमा मारिएका सञ्चारकर्मी सुरेश रजकलाई शहिद घोषणा र पीडित परिवारलाई उचित क्षतिपूर्ति दिलाउन सरकार समक्ष माग गरेका छन् । सञ्चारगृहमाथि भएको आक्रमण र सञ्चारकर्मी मारिएको विरोधमा दबूले आईतबार बसन्तपुरस्थित महादेव पावर्ती डबलीमा धर्ना दिई सो माग गरेका हुन् ।

धर्नामा विभिन्न वक्ताहरूले राजावादीको

कथित आन्दोलनको नाउँमा तीनकुनेमा भएको अराजक तथा हिंसात्मक गतिविधिमा सञ्चारकर्मी मर्ने र सञ्चारगृहमाथि आक्रमण हुँदा पनि गृह प्रशासन जिम्मेवार तवरले पेश नभएकोमा आलोचना समेत गरेका थिए । घटनाको उचित छानबिनका लागि उच्चस्तरीय आयोग गठन गर्नुपर्ने पनि उनीहरूको माग रहेको छ ।

सो अवसरमा नेवा: पत्रकार राष्ट्रिय दबूका केन्द्रीय अध्यक्ष नृपेन्द्रलाल श्रेष्ठले प्रदर्शनमा भएको अराजक गतिविधिको निन्दा गर्दै सञ्चार गृह र सञ्चारकर्मी मारिएकोमा निकै दुःख व्यक्त गरे । सञ्चारकर्मी रजक समाचार संकलनको क्रममा मारिएकोमा उनलाई शहिद घोषणा गर्न माग गर्दै अध्यक्ष श्रेष्ठले सो माग पुरा नभएसम्म चरणबद्ध आन्दोलनमा उत्रिने चेतावनी दिए । नेपाल आदिवासी जनजाति पत्रकार महासंघ (फोनिज) का महासचिव समिर बलामीले जुनसुकै आन्दोलनको निशाना आदिवासी जनजाति भएको उल्लेख गर्दै सरकार चैत्र १५ गते भएको प्रदर्शनमा मृत्यु हुनेलाई शहिद घोषणा र प्रति परिवारप्रति संवेदनशील भई परिवारप्रति उचित क्षतिपूर्ति दिन माग गरे । उनले पत्रकार मारिएको विषयमा गृह मन्त्रालय जवाफदेही बन्न पनि आग्रह गरे । धर्नामा मिडिया एलाइन्सका अध्यक्ष भाष्करराज राजकर्णिकारले सञ्चारकर्मी सुरेश रजक मारिएकोमा दुःख व्यक्त गर्दै यस

विषयमा सरकारले सत्यतथ्य बाहिर ल्याउन निष्पक्ष छानबिन आयोग गठन गर्न माग गरे । सरकारले सञ्चारकर्मी सुरेश रजकलाई तीन दिन भित्र शहिद घोषणा नगरे सरकार विरुद्ध कडा रुपमा प्रस्तुत हुने पनि अध्यक्ष राजकर्णिकारको भनाई रहेको छ ।

मधेशी पत्रकार समाजका अध्यक्ष मोहन सिंहले शुक्रबारको तीनकुनेमा भएको घटनामा सरकार मुकदर्शक बनेको आरोप लगाउँदै सरकारले घटना लुकाउन खोजेको भन्दै त्यसको सत्यतथ्य बाहिर ल्याउन न्यायिक छानबिन समिति गठन गर्न माग गरे । मृतक सञ्चारकर्मीका परिवारको तर्फबाट राजेन्द्र रजकले तीनकुनेको घटना सरकार आफ्नो न्युनतम दायित्वबाट वञ्चित भएर घटनाको तथ्य बंग्याउन खोजेको बताउँदै पीडित परिवारप्रति उचित क्षतिपूर्ति प्रदान गर्न माग गरे । सो अवसरमा पत्रकार राष्ट्रिय दबूका वरिष्ठ उपाध्यक्ष सुनील महर्जनले निरंकुश सत्ताको निशाना सञ्चारगृह र सञ्चारकर्मी हुने तथ्य कुनै नौलो भएको सन्दर्भ जोड्दै घटनामा अनेक प्रश्नहरू अनुत्तरित रहेकोले त्यसलाई बाहिर ल्याउन बलियो आयोग गठन गर्न माग गरे । गृहप्रशासनले आन्दोलनमा मारिने सविन महर्जन र सञ्चारकर्मी रजक परिवारसमक्ष पुगेर पीडित परिवारप्रति मल्हम लगाउने र क्षतिपूर्ति दिन प्रतिबद्धता देखाउने काम नगरेको पनि उनको भनाई थियो ।

समाजवादी..

सार्वजनिक सम्पत्तिमा आक्रमण भएन । न त कुनै घर र पसलमा क्षति नै भयो । सबै स्थानको च्यालीमा अगुवा-पछुवा प्रहरी परिचालन गरे पनि प्रहरीलाई दुःख दिएनन् । यति मात्रै होइन, भूकुटीमण्डपमा कार्यक्रम गर्न अनुमति पाएको मोर्चाले त्यहीँ कार्यक्रम अन्त्य गरेको गृहमन्त्रालयले जनाएको छ । संविधानले नै दिएको अधिकार उपयोग गर्दै सभा गरिएको नेपाल समाजवादी पार्टी नेसपाका नेता गंगालाल श्रेष्ठ बताउँछन् । ‘हामीले संविधानको परिधिभित्र रहेर सभा गरेका हौँ । हाम्रो मनसाय गलत थिएन । जनता र नागरिकलाई संयमित बनाउने हो,’ श्रेष्ठले भने, ‘राजनीतिक दलले आफ्ना गतिविधि शान्तिपूर्ण गर्छन् । यो कुरा जनतालाई थाहा छ । तर केही अराजकले शुक्रबार नै सडकलाई अशान्त बनाए । यसमा हाम्रो आपत्ति छ ।’

उनी शुक्रबार तीनकुनेमा भएको दुई व्यक्तिको हत्याले देशमा पूर्वराजाको नाममा अराजकता बढ्न गएकाले

यसबारे सरकारले गम्भीर निर्णय गर्ने बेला भएको बताउँछन् । कार्यक्रम सकिनेबित्तिकै युवा नेता र विद्यार्थी नेता मिलेर सडकको फोहोर टिपेका थिए । यसबारे छलफल सुरुमै भएको एकीकृत समाजवादीका युवा नेता कृष्ण विके बताउँछन् । उनका अनुसार सफाइका लागि चारवटा पार्टीबाट १ सय ५० जनाका दरले युवा र ५० जनाका दरले विद्यार्थी परिचालन भए । ‘हामीले गरेको फोहोर आफैँ सफा गर्ने भनिएको थियो’, विकेले भने, ‘कार्यक्रम सकिनेबित्तिकै खटिएका थियौँ । हो-हल्ला र अराजकता पनि हुन दिएनौँ ।’

नेकपा नेता खड्काबहादुर विश्वकर्मा प्रकाण्डले कार्यक्रम सञ्चालन गरेको कार्यक्रममा प्रचण्डले अहिलेको व्यवस्थाको विकल्प यसमै खोज्नुपर्ने बताए । उनले सडकमा भएको राजावादीका गतिविधिलाई अराजकको संज्ञा दिए । नेपालीले सङ्घीय गणतन्त्रको भन्दा दायौँबायौँ गर्न नसके उनको तर्क थियो । उनले पूर्वराजालाई ठेगानमा बस्न आग्रह गरे । गणतन्त्रबाट आएका

उपलब्धिबारे पनि उनले जनतालाई सुसूचित गराए । प्रचण्डले राजावादीको गतिविधिलाई मण्डले अराजकताको संज्ञा दिए । सभालाई सम्बोधन गर्दै प्रचण्डले भनेका थिए, ‘मण्डले अराजकताको पराकाष्ठा भएको छ । घरमा आगो लगाएका छन् मण्डलेहरूले, पुलिसलाई आक्रमण गरेका छन् ।’ ‘एक दुईजना मरुन् भन्ने चाहेका छन् । त्यो राजावादीको चरित्र हो । जनयुद्धको नेतृत्वकर्ता, शान्ति सम्झौता, गणतन्त्र घोषणा र संविधान निर्माणको नेताको हैसियतले देशभरका जनतालाई भन्न चाहन्छु, केही त्रुटि भएका छन्,’ उनले अगाडि भने, ‘गणतन्त्रवादीले कमजोरी गरेकैले दलाल, नोकरशाहीले पनि लाभ लिने अवसर पाए । अब त्यसलाई सँच्याइनेछ ।’

एकीकृत समाजवादीका अध्यक्ष माधव नेपालले पनि प्रचण्डले जस्तै देशमा अराजक क्रियाकलाप हुन नदिन जनता जाग्ने बोला आएको बताए । उनले सरकारले कार्यशैली सुधार्नुपर्ने बताए । अध्यक्ष नेपालले समाजवादी मोर्चाको सभा

र लहर कास्टिडमात्रै भएको बताए । उनले प्रतिगामीलाई होसियार रहन आग्रह गर्दै मुलुक शाहीवंशतर्फ फर्किन नसक्ने बताए ।

‘आजको कार्यक्रम नेपालको राजनीतिमा कास्टिडमात्रै हो । प्रतिगामी शक्तिहरू होसियार, अब यो मुलुक शाहीवंशतर्फ फर्किन सक्दैन,’ अध्यक्ष नेपालले भने, ‘अब यो मुलुक राणातन्त्रतर्फ फर्किन सक्दैन । अब यो मुलुक वंश र परिवारको शासनतर्फ फर्किन सक्दैन ।’

विप्लवले पनि नेपाली जनताले ठूलो त्याग र बलिदान गरेर ल्याएको गणतन्त्रमा पूर्वराजा र राजावादी भुन्डले आँखा गाड्ने बताउँदै यो व्यवस्थालाई धमिलो नबनाउन आग्रह गरे । उनले नेपालमा प्रभुहरूको खाँचो नभएको बताएका थिए । पैतलामुनि जनतालाई धुलोसरी गर्न नहुने, सामन्तवादी हैकम चलाउने प्रवृत्ति र शासकहरू खाँचो नभएको उनले बताए ।

‘हामी यो मैदानबाट चुनौती दिन चाहन्छौँ, भन्न चाहन्छौँ हामीलाई प्रभुहरूको खाँचो छैन ।

बाँकी पेज ७ मा

चीनमा नयाँ चमत्कार, क्यान्सरको उपचारमा सहज

काठमाडौँ । क्यान्सर विश्वमै घातक रोगको रुपमा लिइन्छ, जसको उपचार प्रक्रिया महँगो र जटिल मानिन्छ । तर, चीनका वैज्ञानिकहरूले यस्तो प्रविधि विकास गरेका छन्, जसले क्यान्सरको उपचार सहज हुने भएको छ । चिनियाँ वैज्ञानिकले ‘अन्कोलाइडिक भाइरस थेरापी’ नामक प्रविधिमा आधारित रहेर उपचार पद्धतीको विकास गरेका हुन् । यो प्रविधिले खतरनाक क्यान्सर ट्यूमरलाई हटाउने र शरीरको रोग प्रतिरोधात्मक क्षमतालाई पनि सक्रिय गर्ने दावी गरिएको छ ।

वैज्ञानिकहरूले यी भाइरसलाई यसरी विकसित गरेका छन् कि तिनीहरू सिधै क्यान्सर कोशिकाहरूमा प्रवेश गर्छन्, त्यहाँ तिनीहरूको संख्या बढाउँछन् र अन्ततः क्यान्सर कोशिकाहरूलाई नष्ट गर्छन् । यति मात्र होइन, यी भाइरसहरूले शरीरको प्रतिरक्षा प्रणालीलाई क्यान्सरका बाँकी रहेका कोशिकाहरूलाई नष्ट गर्न मद्दत गर्ने प्रोटीनहरू पनि निकाल्न सक्षम देखिएको छ ।

यो प्रविधि नयाँ भने होइन । ओन्कोलाइटिक भाइरसहरूमा अनुसन्धान लगभग १०० वर्ष पहिले नै सुरु भएको हो तर हालैका वर्षहरूमा आनुवंशिक इन्जिनियरिङका कारण यसको क्षमतामा उल्लेखनीय सुधार आएको छ । हालसम्म यो प्रविधि अमेरिका, जापानलगायत विश्वका केही देशले अपनाइ नै सकेका छन् । तर, चीनले यस क्षेत्रमा तीव्र विकास गरिरहेको छ ।

त्यहाँ करिब ६० क्लिनिकल ट्रायल भइरहेका छन्, जसबाट यो उपचार सर्वसाधारणका लागि सुलभ र सस्तो हुने अपेक्षा गरिएको छ । यो अनुसन्धान दक्षिण चीनको गुआङ्झी मेडिकल युनिभर्सिटीका प्रोफेसर भाओ योङक्सियाङको नेतृत्वमा गरिएको हो ।

ओन्कोलाइटिक भाइरस थेरापीको सबैभन्दा ठूलो विशेषता यसको कम लागत हो । हालसम्म क्यान्सरको उपचारमा प्रयोग हुने सीआरटी थेरापीको चीनमा प्रति डोज १ लाख ४० हजार अमेरिकी डलर खर्च हुने गरेको छ ।

यसको तुलनामा, अन्कोलाइटिक भाइरस थेरापीको इन्जेक्सन मात्र १४० अमेरिकी डलर अर्थात नेपाली १९ हजार रूपैयाँमा नै उपलब्ध हुन सक्छ, यो थेरापीको एक वर्षको लागि कुल लागत ४,२०० अमेरिकी डलरसम्म हुन सक्छ, जुन हालको क्यान्सर उपचारको तुलनामा निकै किफायती छ ।

नेवार समुदायको दोस्रो ठूलो पर्व पाहाँचहे

काठमाडौँ । काठमडौँ उपत्यकाका नेवार समुदायले दसैँपछिको ठूलो पर्वका रूपमा मनाउने पाहाँचहे पर्व देशभर छरिएर रहेका संस्थाका प्रतिनिधिले विभिन्न कार्यक्रम गरी देशभरा मनाउँदै छन् ।

यसलाई पासाचहे पनि भन्दछन् । नेवार भाषामा पाहाँको अर्थ पाहुना हो भने पासाको अर्थ साथी । चहे चन्द्रमासको भित्तेपात्रोअनुसार चौधौँ दिनलाई भनिन्छ । यस चाडका दिन खाइने मुख्य खाद्यवस्तु लसुन भएकाले कसैकसैले यसलाई ‘लसुने चाड’ पनि भन्ने गरेको संस्कृतिविद्को भनाइ छ ।

यो चाडलाई काठमाडौँमा नेवार सम्प्रदायले दसैँ र तिहारजस्तै मनाउँदै आएको बताइन्छ । यस दिन बालबालिका, युवायुवती, वृद्धवृद्धा विहानै सूर्योदयभन्दा अघि उठ्थी मध्याह्नसम्म हपोल्लासका साथ भद्रकाली, रक्तकाली, श्वेतकाली, कङ्केश्वरी आदि पीठका देवी, भैरव, गणेश आदि देवताको दर्शन तथा पूजा गर्छन् । मानिसहरूले दिउँसोदेखि बेलुकीसम्म आफ्ना घरमा परिवारसँग बसी विविध प्रकारका खानेकुरा खान्छन् ।

पाँहाचहेका दिन मुख्यतया समयबजी खाइन्छ । यसमा चिउरा, बोडी, अन्डा, बारा, साग, अचार, आलु, माछा, भटमासलगायत परिकार खाइन्छ । “विभिन्न स्थानमा अन्य देवीदेवताको खट जात्रा गरी पाँहाचहे पर्व मनाउने चलन छ ।” “यस पर्वको पहिलो दिन बिहान विभिन्न शक्तिपीठमा पूजा गरी बेलुकी भष्मासुरको डरले लुकेर बसेका महादेवको पूजा गरिन्छ ।” लुकु महाद्यः भन्दै महादेवको एउटा आकृतिलाई जमिनमुनि लुकाएर पूजा गर्ने परम्परा छ ।” घरघरमा खाल्टोमा राखिएका महादेवलाई लसुन, मुलाको पहेँलो र सेतो फूल राखेर पूजा गर्ने गरिन्छ ।

यस अवसरमा कङ्केश्वरीदेवीलगायत विभिन्न शक्तिपीठ देवदेवीका मूर्तिको खटजात्रा गर्ने परम्परा छ । पाहाँचहे पर्वको दोस्रो दिन अर्थात् घोडेजात्राका दिन दुई वर्षसम्मका बालबालिकालाई मर:जा खुवाइन्छ । चौरासी व्यञ्जनसहितको उक्त परिकार खुवाउँदा बालबालिका निरोगी हुने र भूतप्रेतले नसताउने जनविश्वास छ ।

पाहाँचहेको अन्तिम दिन आइतबार दिउँसो असनमा देवीको खट जुधाउने जात्रा गरिन्छ । रातो, नीलो र पहेँलो गरी तीनवटा रडका टोपी र टिसर्ट लगाएकाहरू असनको मुख्य चोकमा भेला हुन्छन् । भद्रकाली (लुमरी अजिमा) र कङ्केश्वरी (चामुण्डार कङ्ग अजिमा)को खट बोक्नेहरूले चिराग साट्ने गर्छन् । यसलाई स्थानीय भाषामा ‘घ ल्वाकेगु’ भनिन्छ । पहिले असनमा सात खट जात्रा गरी ‘घ ल्वाकेगु’ जात्रा हुने गरे पनि पछिल्लो समय दुई देवीको मात्र जात्रा हुने गरेको छ । खट तीनवटा भए पनि दुईवटा खट भद्रकाली (लुमरी अजिमा) र एउटा खट कङ्केश्वरी (चामुण्डार कङ्ग अजिमा) को हुन्छ । ‘असनमा खट जुधाउने भनिँए पनि खट नै जुधाइँदैन । रातो, नीलो र पहेँलो गरी तीनवटा रडका टोपी र टिसर्ट लगाएकाहरू असनको मुख्य चोकमा भेला हुन्छन् ।

सूचना

सडक हामी सबैको साझा सम्पत्ति हो । सडक निर्माणमा तपाईं हाम्रो ठूलो धनराशी खर्च भएको हुन्छ । त्यसैले यसको संरक्षण एवं सम्बर्द्धन गर्नु हामी सबैको दायित्व हो । निर्माण भैसकेको सडकका विभिन्न खण्डमा अनाधिकृत रुपमा सडक सिमा अतिक्रमण गरी घरटहरा निर्माण गर्ने, होडिङ्ग बोर्ड राख्ने, सडकमा सामाग्री थुपार्ने, सवारी साधन धुने-पखाल्ने, पार्किङ गर्ने, सडकको नाली पुरी बाटो बनाउने तथा नालीमा ढल मिसाउने एवं फोहरमैला फाल्नेजस्ता कार्यका कारण सडक संरचना, सवारी आवागमन तथा वरीपरिको वातावरणमा समेत प्रतिकूल असर पर्ने हुनाले उपरोक्त कुनै पनि क्रियाकलापहरू नगर्न नगराउन हुन सम्बन्धित सबैसँग यस डिभिजन सडक कार्यालय हार्दिक अनुरोध गर्दछ ।

डिभिजन प्रमुख

डिमिजन सडक कार्यालय

काठमाडौँ

सूचना

सडक हामी सबैको साझा सम्पत्ति हो । सडक निर्माणमा तपाईं हाम्रो ठूलो धनराशी खर्च भएको हुन्छ । त्यसैले यसको संरक्षण एवं सम्बर्द्धन गर्नु हामी सबैको दायित्व हो । निर्माण भैसकेको सडकका विभिन्न खण्डमा अनाधिकृत रुपमा सडक सिमा अतिक्रमण गरी घरटहरा निर्माण गर्ने, होडिङ्ग बोर्ड राख्ने, सडकमा सामाग्री थुपार्ने, सवारी साधन धुने-पखाल्ने, पार्किङ गर्ने, सडकको नाली पुरी बाटो बनाउने तथा नालीमा ढल मिसाउने एवं फोहरमैला फाल्नेजस्ता कार्यका कारण सडक संरचना, सवारी आवागमन तथा वरीपरिको वातावरणमा समेत प्रतिकूल असर पर्ने हुनाले उपरोक्त कुनै पनि क्रियाकलापहरू नगर्न नगराउन हुन सम्बन्धित सबैसँग यस डिभिजन सडक कार्यालय हार्दिक अनुरोध गर्दछ ।

डिभिजन प्रमुख

डिमिजन सडक कार्यालय

कटुञ्जे, भक्तपुर

राज्य र आन्दोलनकारी दुवै तर्फबाट लोकतन्त्रको उपहास !

● उमङ्ग जङ्ग शाह

लोकतन्त्रमा वैकल्पिक विचारलाई सधैं ठाउँ रहन्छ। आफ्नो अभिव्यक्ति मार्फत सम्पूर्ण नागरिकले आफ्ना विचारलाई प्रकट गर्न पाउनुपर्छ। शान्तिपूर्ण रूपमा विरोध प्रदर्शन गर्न पाउनुपर्छ। पछिल्लो दुई चार दिनमा यस्ता कुनै पनि लोकतान्त्रिक मूल्य मान्यताको कदर गरिएको देखिएन। आन्दोलनकारी उग्रवादी र सरकार दमनकारी भूमिकामा देखियो। लोकतान्त्रिक मूल्य मान्यतालाई तिलाञ्जली दिँदै पाखुरी बलमा सबै अल्झिएको देखियो। कालो र सेतो धारणाको पछि नलागि सुशासनको कामना गर्ने हो भने तलका बुँदाहरूमा ध्यान जान आवश्यक छ।

१) लोकतान्त्रिक अभ्यास चुनाव र सरकार बनाएर मात्र पूर्ण हुँदैन बरु “डिलेविरेटभ डेमोक्रेसी“ अर्थात् विचारशील लोकतन्त्रको प्रयासबाट मात्र सफल हुन सक्छ। बहुसंख्य वादले मात्र लोकतन्त्र पुरा हुँदैन यसको पूर्णताको लागि बहुलवाद नभई हुँदैन। समावेशिताको आवश्यकतालाई महत्व दिँदै कुनै पनि निर्णयले प्रभावित हुने जनसङ्ख्याले उक्त निर्णयमा छलफल गर्ने मौका पर्याप्त पाउनुपर्दछ। विडंबना सरकार पक्षले जनताका आवाजलाई प्रतिगामी शक्तिको संज्ञा दिँदै त्यो आवाज विरुद्ध नै शक्ति प्रदर्शन गर्ने निर्णय लियो। हामी त्योभन्दा बढी मानिस ल्याउँछौं भनेको के हो ? नेपाली जनतालाई तर्साउन नेपाली जनता ल्याउँछु भनेको ? व्यवस्थामाथि प्रश्न जनस्तरबाट उठ्छ भने जनताको फ्रस्ट्रेसन बुझी समर्थन प्राप्त गर्ने बाटोतिर लानुपर्ने होइन र ? लोकतान्त्रिक व्यवस्थामा आफ्नै देशको नागरिक शत्रु हुनै सक्दैन। निरङ्कुशतामा मात्र त्यो सम्भव छ। राज्यपक्ष लोकतान्त्रिक व्यवस्थाका हिमाइतीहरूको यो कदम सरासर गलत हो।

२) आफ्नो धर्म संस्कृतिको प्रवर्द्धन गर्न पाउनु उन्नत लोकतान्त्रिक व्यवस्थाको बहुमूल्य उपहार हो। लोकतान्त्रिक व्यवस्था अनुसार विरोधसभा छलफल जेसुकै गरेर पनि आ-आफ्ना मूल्य मान्यतालाई जोगाउन लोकतान्त्रिक व्यवस्थाले अवसर दिएको छ। कुनै पनि समुदायको मूल्य मान्यतालाई बाहिरी शक्तिबाट रक्षा गर्ने र आन्तरिक दमनलाई निष्क्रिय पार्दै लाने लोकतन्त्रको स्वभाव हो। अर्थात् कुनै व्यक्तिलाई उसको धर्म संस्कृति जबरजस्ती बोकेर हिँड्नुपर्छ भन्ने कुरामा लोकतान्त्रिक व्यवस्थाले समर्थन गर्दैन तर कुनै पनि व्यक्ति समूहको संस्कृति धर्म आदिलाई बाध्य शक्तिले नकारात्मक प्रभाव पार्दछ भने लोकतान्त्रिक व्यवस्थाले त्यस कार्यलाई रोक्दछ र कुनै पनि समुदायको मूल्य मान्यतालाई प्रवर्द्धन गर्न सहयोग गर्दछ। यस्तो अवस्थामा व्यवस्था माथि नै प्रश्न उठाउँदै गर्दा लोकतान्त्रिक व्यवस्थाको गुणहरूलाई उपयोग गर्न बाट आन्दोलनरत समूह चुकेको देखिन्छ ।

३) आन्दोलनका क्रममा राष्ट्रिय गान बजाई कार्यक्रम गर्दै गर्दाको अवस्थामा अश्रु ग्यास प्रहार गरी राज्य पक्षले शान्तिपूर्ण आन्दोलनलाई प्रभावित पारेको यथेष्ट प्रमाणहरू सामाजिक सञ्जालमा छाएका छन्। शान्तिपूर्ण रूपमा भइरहेको कार्यक्रममा अश्रु ग्याँस प्रहार गरी

प्रदर्शन रोक्नु लोकतान्त्रिक पद्धति हुँदै होइन। तँ अलोकतान्त्रिक होस् त्यही भएर तलाई अलोकतान्त्रिक व्यवहार गर्छु भनेर लोकतान्त्रिक व्यवस्थाले भन्न पाउँदैन त्यो पनि राष्ट्रिय गान बजिरहेको बेला।

४) व्यक्तिको सामाजिक करार राज्यसँग हो। कुनै पनि राज्यको नागरिकले आफ्ना हक अधिकार जीवन आदिको संरक्षण को दायित्व राज्यलाई सुम्पन्छ र असल नागरिकको भूमिका उक्त राज्यमा रही निर्वाह गर्दछ। यी करारलाई पूर्णरूपमा पालना राज्यले गर्दैन भने नागरिकले विरोध प्रदर्शन गर्न पाउनुपर्छ। तर उक्त विरोधले अन्य नागरिकको स्वतन्त्रतालाई हनन गर्दछ भने त्यो व्यक्तिका स्वतन्त्रता माथिको अन्याय साबित हुन्छ। व्यक्ति सङ्घ संस्थाले नराम्रै गरेको भए पनि त्यस उपर कारवाही गर्न राज्य सत्तालाई दबाव दिने हो। आन्दोलनकारीहरू बाट व्यक्तिगत सम्पत्ति, उद्योग, र सञ्चारमाध्यम माथि आक्रमण हुनु अत्यन्तै निन्दनीय कुरा हो।

५) व्यक्तिहरूको निजी सम्पत्ति ज्यानधन आदिको रक्षा गर्नु राज्यको प्रथम दायित्व हो। प्रदर्शनको क्रममा राज्यका नागरिकहरूको जीवनमाथि असर पर्न नदिन राज्यले संवेदनशील रूपमा आफ्नो भूमिका निर्वाह गर्नुपर्दछ। प्रदर्शनकारीहरूलाई निजी सम्पत्ति र जनजीवन बाट पर राखी हुनसक्ने विध्वंसबाट जोगाउनुपर्छ। तर आन्दोलनका क्रममा सरकारपक्ष बाट नै निजी भवन प्रयोग गरी अश्रु ग्याँस प्रहार गरेको सामाजिक सञ्जालमा यत्रतत्र देखिन्छन् भने स्थानीयहरूले समेत ती कुराहरूलाई पुष्टि गरिरहेका छन्। आक्रोशित भिडलाई निजी सम्पत्तिबाट टाढा डाइभर्ट गर्नुको साटो निजी सम्पत्ति तिर नै आकर्षित गराउने प्रशासनको भूमिका अत्यन्त गैर जिम्मेवारीपूर्ण देखिन्छ। त्यसपछिको सिलसिला सर्वविधितै छ।

६) आक्रोश आन्दोलनको विविध प्रकृतिमध्यको एक हो। आन्दोलनको नेतृत्व लिनेहरूले आक्रोशित आफ्ना समूहलाई संयम राख्न र सन्तुलन कायम गर्ने सघाउनुपर्ने हो। नेतृत्व त्यसैको लागि आवश्यक हुन्छ। तर यस आन्दोलनका क्रममा नेतृत्वमा रहेका व्यक्तिले जबर जस्ती वाहुबली शक्ति देखाउँदै मानव विरुद्ध यन्त्र प्रयोग गरी सुरक्षा घेरा तोड्ने जस्ता कार्य गरेर अनावश्यक नजिर बसाल्दै समूहको आक्रोशलाई भ्नै उत्तेजित तुल्याएको प्रष्ट देखिन्थ्यो। यसले लोकतान्त्रिक विधिबाट विरोध प्रदर्शन गर्ने चरित्रलाई पक्कै बयान गर्न सक्दैन। यो आन्दोलनका नेतृत्वबाट साह्रै गैर जिम्मेवारीपूर्ण कार्य रथ्यो।

७) राज्यपक्षका हिमायती मूलधारका केही ठूला प्रभावशाली मिडियाहरूको एकोहोरो आन्दोलनकारीको विरुद्धमा समाचार सम्प्रेक्षण गर्ने प्रवृत्तिले बहुलवादको उपहास गर्दै इलिट मोडललाई अपनाइएको झल्को दिन्थ्यो। ठूला शक्ति मिली समाजको दिशा निर्धारित गरेजस्तो। निजी घरमा आक्रमण भएको प्रशस्त समाचार आउँदा त्यस घरलाई प्रयोग गरी अश्रु ग्यास प्रहार गरिएको भन्ने जन आवाजलाई सेन्सर गरियो। सामाजिक सञ्जालमा देखिएका कुरा र मूलधारका मिडियाले भनेको कुरा मेल नखाने देखिन्थ्यो।

निजी घरलाई प्रहरीले किन प्रयोग गर्यो भन्ने प्रश्न कतैबाट सुनिएन न नै ती प्रहरी नै थिए कि थिएनन् भन्ने प्रश्न ? सामाजिक सञ्जालमा त्यही मिडियाकर्मीको अगाडि स्थानीयले वास्तविक घटना बताइरहेको देखिन्थ्यो तर मूलधारका मिडियामा ती कुराले ठाउँ पाएनन् बरु एकहोरो आन्दोलनकारीलाई अपराधीको संज्ञा समेत दिन पछि परेनन् । राज्यको कार्यदेखि निराश भई आन्दोलनमा होमिएका नेपाली नागरिकहरु हिंसात्मक समूह हुन्छ ? व्यवस्था उपर तिनको भरोसा कायम गराउने दायित्व राज्य, राज्य संयन्त्र र राज्यका अङ्गहरूको होइन ? लोकतान्त्रिक व्यवस्थामा लोकतन्त्र माथिनै प्रश्न उठेपनि त्यो लोकतान्त्रिक पद्धतिभित्रै पर्छ भन्ने कुरा नबुझेका हुन् त यी मिडियाहरूले ? यस्ता विषयमा एक पक्ष भएर समीक्षा गर्दा त्यो लोकतान्त्रिक व्यवस्थाको संरक्षणमा देखिए पनि अलोकतान्त्रिक हुन्छ भन्ने कुरा बुझेका छन् कि छैनन् ? यसरी लोकतान्त्रिक व्यवस्था कसरी गहिराईमा पुग्दछ ? के हामी सधैं संक्रमणकालीन लोकतन्त्रमा नै अल्झिएर बस्ने? राज्यको चौथो अङ्गले लोकतान्त्रिक संस्कृतिलाई प्रगाढ बनाउन महत्वपूर्ण भूमिका निर्वाह गर्नुपर्दछ।

८) आन्दोलनका क्रममा आन्दोलनकारी मध्यका या जो सुकैले लुटपाट एवं आगजनीका घटनाहरू गराए त्यो साह्रै निन्दनीय छ र नेतृत्वको भूमिका साह्रै फितलो र संरचनाको अभाव प्रष्ट देखिन्छ। संस्थागत आन्दोलन भनिएता पनि संस्थालाई पूर्णता दिने संरचना देखिएन। कुनै पनि प्रभावशाली संरचनालाई पुष्टि गर्ने पक्षहरू जस्तै उपयुक्त योजना, समन्वय, तथा रणनीतिहरू आन्दोलनका क्रममा देखिएनन् जसले आन्दोलनलाई अनियन्त्रित र अराजक बनायो। मिडिया, गोष्ठी समारोहमा लक्ष्य र रणनीतिका कुरा गर्ने नेतृत्वमा रहेका व्यक्तिहरूको स्थलगत कार्यक्षमता स्तरहीन देखियो।

९) सुरक्षा संयन्त्रको फितलो र गैर जिम्मेवारी पूर्ण उपस्थिति अप्रिय घटनाका अनेक कारणहरूमध्ये एक संवेदनशील कारण रथ्यो। सुरक्षा संयन्त्र जनधनका सुरक्षाका लागि सधैं तत्पर रहनुपर्दछ। कुनै पनि घटनालाई मानव विरुद्ध यन्त्र प्रयोग गरी सुरक्षा घेरा तोड्ने जस्ता कार्य गरेर अनावश्यक नजिर बसाल्दै समूहको आक्रोशलाई भ्नै उत्तेजित तुल्याएको प्रष्ट देखिन्थ्यो। यसले लोकतान्त्रिक विधिबाट विरोध प्रदर्शन गर्ने चरित्रलाई पक्कै बयान गर्न सक्दैन। यो आन्दोलनका नेतृत्वबाट साह्रै गैर जिम्मेवारीबाट पन्छिएको देखिन्छ। सुरक्षा व्यवस्थापन को उचित तयारी संविधानले दिएको स्थानिय, आन्दोलनकर्ता, स्वयं सुरक्षा संयन्त्र वा अन्य व्यक्तिहरूको ज्यान धनको सुरक्षाको अधिकारको लागि मात्र होइन आन्दोलन गर्न पाउने अधिकार को सुनिश्चितताको लागि समेत अत्यावश्यक हुन्छ। यही फितलो अभ्यासका कारण सेनालाई समेत आन्दोलन स्थलमा उतार्नुपर्ने आवश्यकता निर्माण भयो जुन लोकतान्त्रिक अभ्यासको लागि राम्रो नजिर पक्कै होइन। अर्कोतिर डेट एक्सपायर भएका टियर ग्याँस को समेत प्रयोग गरी नेपाली नागरिकको स्वस्थ रहन पाउने

अधिकारमाथि नै खेलबाड गरिएको देखियो जुन जति निन्दा गरेपनि कम हुन्छ। आफ्ना जवानहरूलाई आन्दोलनकारी बाट घेरिने गरी संवेदनशील अवस्थामा छोड्ने र हतियार नबोकेका नेपाली नागरिकमाथि के आधारमा गोली चलाइयो भन्ने प्रश्न लोकतान्त्रिक व्यवस्थामा पक्कै महत्वपूर्ण रूपमा लिइने छ भन्ने आश गरौं। आगलागि भएको भवनमा फसेका पत्रकारको उद्धार गर्न सहकर्मीहरूले बारम्बार आग्रह गर्दा समेत उदासीनता देखाएको भनिएको विषय पनि उत्ति नै गम्भीर छ ।

१०) आन्दोलनकारीहरूमा राजनीतिक चेतना देखिएन। हामीले कुन लक्ष्य प्राप्त गर्नका लागि आन्दोलन गरिरहेका छौं। हाम्रा परिधिहरू कहाँ सम्म छन् र त्यसलाई नाघ्दा परि स्थिति के सम्म हुन सक्छ भन्ने कुराको हेक्का सर्वसाधारण आन्दोलनकारीहरूले राखेको देखिएन। आस्था आफ्नो ठाउँमा छ तर राजनीतिक चेतना बिना लोकतान्त्रिक अभ्यास हुन सक्दैन। अलिकति उत्तेजित हुन नपाउँदै ढुङ्गामुढा गर्ने र तोडफोडमा लाग्ने प्रवृत्ति हावी भएको देखियो। सरकारी गाडी जलाउने आदिको नजिर त प्रभावशाली पार्टीहरूले नै बसालेका छन् त्यो पनि अलोकतान्त्रिक नै हो तर यहाँ निजी स्टोर समेत लुटिएको घटना आउँदै गर्दा , पाटी अफिस तोडिएको घटना सार्वजनिक हुँदै गर्दा, राजनीतिक संस्कृतिको अभ्यासको अवस्था निकै फितलो रहेको देखिन्छ। आन्दोलनका नेतृत्व गर्नेहरूका उग्र भाषण र सत्तापक्षले नै बारम्बार होच्याउने प्रवृत्तिले यी आन्दोलनकारीहरूलाई उग्र बनाएको देखिन्छ । संयमता नै लोकतन्त्रको आधार हो। उग्रवाद हावी हुनासाथ लोकतन्त्र खतरामा पर्छ। अति उग्रवादले अराजकता समेत निम्त्याएको इतिहासमा धेरै प्रमाणहरू छन्।

समग्रमा भन्नुपर्दा लोकतन्त्रका धेरै किसिमहरू छन्। इतिहासले यसको विकासलाई अनेक रुपरेखामा प्रमाणित गरेको छ। तपाईं कुन बिन्दुमा हुनुहुन्छ र कस्तो लोकतन्त्र अभ्यास गर्दै हुनुहुन्छ त्यो कुरा बुझ्न जरुरी छ। जुनसुकै अवस्थाको लोकतन्त्र भएपनि मानिसको ज्यान धन, आत्मसम्मान सहितको स्वतन्त्रता र समग्र मानव अधिकार बिना लोकतन्त्रको अभ्यास हुन सक्दैन। लोकतन्त्रमा आन्दोलन गर्न पाउनु लोकतान्त्रिक समाजको सुन्दर अभ्यास हो। सरकार पक्षले आन्दोलनलाई लोकतान्त्रिक विधिबाट अगाडि बढ्न सहयोग गर्नुपर्छ। आन्दोलन आफैमा पनि लोकतान्त्रिक विधिकै उपज हो। यसको प्रयासबाट लोकतान्त्रिक चेतना घट्ने होइन वृद्धि हुन्छ। आन्दोलनलाई नेतृत्व गर्नेहरूले पनि लोकतान्त्रिक व्यवस्थालाई सम्मान गर्दै यसको परिधि अर्थात् “मेरो स्वतन्त्रताको परिधि त्यहाँसम्म छ जहाँसम्म मैले अर्काको स्वतन्त्रता माथि हस्तक्षेप गर्दिन“ भन्ने कुरा बुझी अगाडि बढ्दा उत्तम हुन्छ। एकअर्कालाई थिचोमिचो गर्न होच्याउने र तताउने लोकतान्त्रिक अभ्यास होइन । सबैको विचारको सम्मान गरौं। लोकतान्त्रिक अभ्यासको प्रवर्धन गरौं, लोकतान्त्रिक निर्णयको आधार नेपाली नागरिकले नै कोर्ने छुन्।

- प्रवर्धन अनलाइन

जसले आईपीएल डेब्यु खेलमै लिए चार विकेट

काठमाडौँ - जारी इन्डियन प्रिमियर लिग (आईपीएल)को डेब्यु खेलमा मुम्बई इन्डियन्सका आश्विनी कुमारले चार विकेट लिएका छन्। उनको उत्कृष्ट बलिङमा तेस्रो खेलमा मुम्बईले पहिलो जित दर्ता गरेको छ।

सोमबार राति कोलकता नाइट राइडर्सविरूद्धको खेलमा मुम्बई इन्डियन्सका देब्रेहाले तीव्र गतिका बलर अश्विनी कुमारले तीन ओभरमा मात्र २४ रन खर्चिएर चार विकेट लिएका हुन्। उनी आईपीएलको डेब्यु खेलमा चार विकेट लिने पहिलो भारतीय बलर बनेका छन्।

सोमबारको खेलमा डेब्यु गरेका उनले आईपीएलको आफ्नो पहिलो बलमै कोलकताका कप्तान अजिन्का राहाणेको विकेट लिए। उनले कोलकताका कप्तान रहाणेसँगै रिंकु सिंह, मनिष पाण्डे र आन्ध्रे रसेलको विकेट लिएका हुन्। तीन ओभर मात्र बलिङ गरेका उनले पाण्डे र रसेललाई बोल्ड आउट गरेका हुन्।

उनलाई मुम्बईले अक्सनमा ४० लाखमा आवद्ध गराएको हो। माहालीमा जन्मिएका उनी पछिल्लो समय घरेलु क्रिकेटमा उत्कृष्ट बलिङ गरेर चर्चामा थिए।

२३ वर्ष २१५ दिनका आश्विनीको उत्कृष्ट बलिङमा मुम्बईले कोलकतालाई १६.२ ओभरमा ११६ रन बनाउँदा अलआउट गरेको थियो।

आश्विनीले ऐतिहासक बनाएको सोमबार भएको तेस्रो खेलमा कोलकाता नाइट राइडर्सलाई ४३ बल बाँकी हुँदा मुम्बईले ८ विकेटले हराउँदै पहिलो जित निकालेको हो।

कोलकाताले दिएको ११७ रनको लक्ष्य मुम्बईले १२.५ ओभरमा दुई विकेटको क्षतिमा पुरा गर्यो। मुम्बईका लागि ओपनर रायन रिकेल्टनले अर्बिजित ६२ रन बनाए। ४१ बलको सामना गरेका उनले चार चौका र पाँच छक्का प्रहार गरे।

त्यस्तै सूर्यकुमार यादवले ९ बलमा तीन चौका र दुई छक्कासहित २७ रन बनाए। विल ज्याक्सले १६ रन बनाउँदा रोहित शर्मा १३ रनमै पेभेलियन फर्किएका थिए।

कोलकाताका लागि आन्ध्रे रसेलले दुई विकेट लिए। २.५ ओभर बलिङ गरेका रसेलले ३५ रन खर्चिएका थिए।

त्यसअघि मुम्बईको वानखेडे रंगशालामा टस हारेर पहिले ब्याटिङ गरेको कोलकाता १६.२ ओभरमा अलआउट हुनुअघि ११६ रन बनाएको थियो। उसका लागि अंकृश रघुवंशीले सर्वाधिक २६ रन बनाए। त्यस्तै मनदीप सिंहले २२ रन, मनिष पाण्डेले १९ रन बनाउँदा रिंकु सिंह १७ रनमा आउट भए। मुम्बईका अश्वनी कुमारले चार विकेट लिएको खेलमा दीपक चहरले दुई तथा ट्रेन्ट बोल्ट र कप्तान हार्दिक पाण्ड्याले एकएक विकेट लिए।

तेक्वान्दोमा तुलसी गुरुङ बने ९ डान प्राप्त गर्ने पहिलो नेपाली

काठमाडौँ । तुलसी गुरुङ तेक्वान्दो खेलमा ९ डान प्राप्त गर्ने पहिलो नेपाली खेलाडी बनेका छन् । तेक्वान्दोमा यो नै सबैभन्दा माथिल्लो र अन्तिम उपाधि हो । गुरुङले गत वर्ष डिसेम्बरमा ९ डान प्राप्तिका लागि कोरियाको सियोलस्थित विश्व तेक्वान्दो महासंघमा प्रयोगात्मक र लिखित परीक्षा दिएका थिए । महासंघले सोमबार यसको नतिजा घोषणा गरेको हो । सो-सम्बन्धी प्रमाणपत्र यसवर्ष जुनमा आयोजना हुने कार्यक्रममा प्रदान गरिनेछ ।

ओलम्पियन दीपक विष्ट कुनै पनि नेपालीले हालसम्म ७ डानभन्दा माथि प्राप्त गर्न नसकेको बताउँछन् । ७ डान प्राप्त गरिसकेपछि ८ डानको लागि ७ वर्ष, ९ डानको लागि ८ वर्ष तेक्वान्दोमै निरन्तर क्रियाशील रहनुपर्नेसमेत उनले जनाए ।

यो उपाधि प्राप्त गर्नु अत्यन्तै कठिन छ । दुई दशकअघि देखि गुरुङसँग परिचित रहेको बताउने उनले यसले तेक्वान्दोप्रति सर्मापित सम्पूर्ण खेलाडी र देशकै शिर उचो बनाएको बताए । यो उपाधि प्राप्त गर्ने व्यक्तिलाई संसारभर अत्यन्तै सम्मानजनकरूपमा ग्राण्डमास्टरका नामले सम्बोधन गरिन्छ ।

नेप्लिज तेक्वान्दो महासंघका अध्यक्ष दीपक खड्काले समेत तुलसी गुरुङबाहेक अरू कसैले ९ डान प्राप्त गरेको जानकारी नभएको बताए । ४०/४५ वर्ष निरन्तर तेक्वान्दोमै क्रियाशील रहेर शारीरिकरूपमा तन्दुरुस्त हुनुपर्ने भएकाले पनि यो प्राप्त गर्नु अत्यन्तै कठिन रहेको उनको भनाइ थियो ।

१७ वर्षको उमेरदेखि तेक्वान्दोमा सक्रिय गुरुङले ९ डान परीक्षा पास गर्न सफल भएकोमा खुसी व्यक्त गरे । ६३ वर्षका उनी हडकडमा बसोबासरत छन् । उनी हडकड तेक्वान्दोका प्रमुख प्रशिक्षकसमेत रहिसकेका छन् । हडकडको खेलकुद इतिहासमा यो स्थान हासिल गर्ने गुरुङ पहिलो नेपाली हुन् । पूर्वब्रिटिस गोर्खा सैनिक उनी सन् १९८२ र १९८३ मा आयोजित ‘ हडकड ओपन ब्याक बेल्ट कम्पिटिसन’ का स्वर्ण पदक विजेता हुन् ।

सन् १९८३ मा उनले हडकडको प्रतिनिधित्व गर्दै डेनमार्कको कोपनहेगनमा आयोजित ‘वर्ल्ड तेक्वान्दो च्याम्पियनसिप’ मा सहभागिता जनाएका थिए । ब्रिटिस सैनिक खेलाडीवीचको प्रतिस्पर्धामा सर्वोत्कृष्ट भएपछि उनलाई हडकड ओपनमा भिड्ने अवसर जुरेको थियो । सन् १९९३ मा अमेरिकामा आयोजित विश्व तेक्वान्दो च्याम्पियनसिप र १९९५ थाइल्याण्डमा आयोजित इष्ट एसियन गेम्समा गुरुङ अफिसियल रेफ्री थिए । त्यसो त नेपाली खेलकुदमा समेत उनले इतिहास रचेका छन् ।

२०४० मा पोखरामा आयोजित दोस्रो राष्ट्रिय खेलकुदमा गुरुङले मार्सल आर्ट्सतर्फ स्वर्ण पदकसहित उत्कृष्ट फाइटरको उपाधि जितेका थिए । त्यतिबेला करौँतेका चर्चित खेलाडी मोहन राईलाई गुरुङले क्वाटरफाइनलमा पराजित गरेका थिए । सेनाबाट अवकाश लिइसकेपछि पनि उनी निरन्तर तेक्वान्दोमै सक्रिय रहे । सन् २००१ मा गुरुङले ‘हडकड नेप्लिज तेक्वान्दो महासंघ’ दर्ता गरेका थिए । त्यसयता उनको प्रशिक्षणमा २ हजारभन्दा बढीले ब्याक बेल्ट लिइसकेका छन् ।

R. P. ELECTRONICS
 Madhyapur Thimi-4, Shankhadhar Chowk
 Ph. 01- 5093396, Mo. 9841300905, 9851169858

DRN
 SAMSUNG LG Idea Himstar NOKIA oppo mi DishHome

